

**SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
PROKURATORII GENERALNEJ SKARBU PAŃSTWA**

w okresie

od dnia **1 STYCZNIA 2013 R.**

do dnia **31 GRUDNIA 2013 R.**

Warszawa, luty 2014 r.

I. DANE OGÓLNE

1. PODSTAWA DZIAŁANIA PROKURATORII GENERALNEJ

1.1. Ustawa z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa

Aktem prawnym określającym pozycję ustrojową i zasady funkcjonowania Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa – dalej jako „Prokuratoria Generalna” – jest ustawa z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 1150, ze zm.) – dalej jako „Ustawa”. Określa ona zadania jednostki i jej organizację, a także status prawny radców Prokuraturii Generalnej.

Prokuratoria Generalna powołana została do ochrony praw i interesów Skarbu Państwa (art. 1 ust. 1 Ustawy). Celem jej działania jest nie tylko zapewnienie Skarbowi Państwa fachowej pomocy prawnej w zakresie zastępstwa procesowego oraz wydawania opinii prawnych, ale także udział w procesie tworzenia prawa.

1.2. Przepisy wykonawcze do Ustawy

Uzupełnienie przepisów Ustawy stanowią wydane na jej podstawie akty wykonawcze, a mianowicie:

- 1) wydane na podstawie art. 15 ust. 4 Ustawy rozporządzenie Ministra Skarbu Państwa z dnia 2 marca 2006 r. określające wzór legitymacji służbowej radcy Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (Dz.U. Nr 41, poz. 276 ze zm.);
- 2) wydane na podstawie art. 16 ust. 2 Ustawy rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 lutego 2006 r. w sprawie określenia wzoru stroju urzędowego radców Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa biorących udział w rozprawach sądowych (Dz.U. Nr 41, poz. 277);
- 3) wydane na podstawie art. 25 ust. 1 Ustawy zarządzenie Nr 115 Prezesa Rady Ministrów z dnia 15 listopada 2005 r. w sprawie nadania statutu Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (M.P. Nr 70, poz. 967 ze zm.);
- 4) wydane na podstawie art. 25 ust. 2 Ustawy zarządzenie Ministra Skarbu Państwa z dnia 3 marca 2006 r. w sprawie sposobu i trybu przygotowania i prezentowania stanowisk Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa w sprawach o istotnym znaczeniu dla ochrony praw lub interesów Skarbu Państwa (M.P. Nr 19, poz. 205);
- 5) wydane na podstawie art. 25 ust. 4 Ustawy rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 4 listopada 2009 r. w sprawie zakresu i trybu współdziałania Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa z właściwymi podmiotami przy wykonywaniu zastępstwa procesowego Skarbu Państwa i zastępstwa Rzeczypospolitej Polskiej oraz przy wydawaniu opinii prawnych (Dz.U. Nr 190, poz. 1477);
- 6) wydane na podstawie art. 42 ust. 7 Ustawy rozporządzenie Ministra Skarbu Państwa z dnia 13 lutego 2006 r. w sprawie kryteriów i trybu dokonywania oceny kwalifikacyjnej radców i starszych radców Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (Dz.U. Nr 33, poz. 234);
- 7) wydane na podstawie art. 43 ust. 2 Ustawy rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 kwietnia 2010 r. w sprawie wysokości wynagrodzenia zasadniczego, stawek dodatku funkcyjnego oraz dodatku za wieloletnią pracę dla radców i starszych radców Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (Dz.U. Nr 83, poz. 539);
- 8) wydane w związku z treścią art. 67 ust. 2 oraz art. 72 Ustawy rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 lutego 2010 r. w sprawie zasad wynagradzania pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej zatrudnionych w urzędach administracji rządowej i pracowników innych jednostek (Dz.U. Nr 27, poz. 134).

1.3. Status prawny Prokuraturii Generalnej

Prokuratoria Generalna jest państwową jednostką organizacyjną. Należy ją zaliczyć do kategorii jednostek *sui generis*. Nadzór nad działalnością Prokuraturii Generalnej sprawuje minister właściwy

do spraw Skarbu Państwa, jednakże Prokuratoria Generalna jest niezależna w zakresie działań podejmowanych w ramach zastępstwa Skarbu Państwa oraz co do treści wydawanych opinii (art. 2 Ustawy). Zgodnie z art. 3. Ustawy minister właściwy do spraw Skarbu Państwa składa corocznie Sejmowi, w terminie do dnia 31 marca, sprawozdanie z działalności Prokuratorii Generalnej w poprzednim roku kalendarzowym.

2. SKŁAD KIEROWNICTWA PROKURATORII GENERALNEJ

W 2013 r. w skład kierownictwa Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa wchodziło:

- 1) Prezes – prof. Bronisław Sitek (powołany na stanowisko w dniu 8 lipca 2013 r.);
- 2) I Wiceprezes - Piotr Rodkiewicz (powołany na stanowisko w dniu 4 maja 2006 r.);
- 3) Wiceprezes - Iwona Gintowt-Juchniewicz (powołana na stanowisko w dniu 12 czerwca 2006 r.).

W dniu 8 lipca 2013 r. Prezes Rady Ministrów powołał Pana prof. Bronisława Sitka na stanowisko Prezesa Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa. Od dnia 31 października 2012 r. do dnia 7 lipca 2013 r. obowiązki Prezesa Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa pełnił Pan Piotr Rodkiewicz. Pani Iwona Gintowt-Juchniewicz została odwołana ze stanowiska Wiceprezesa Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa pismem z dnia 30 września 2013 r. ze skutkiem na dzień 31 grudnia 2013 r.

3. ORGANIZACJA URZĘDU – KOMÓRKI ORGANIZACYJNE

1.1. Główny Urząd Prokuratorii Generalnej

Zgodnie z art. 22 ust. 3 Ustawy, Główny Urząd Prokuratorii Generalnej z siedzibą w m.st. Warszawie wykonuje aktualnie zadania i czynności Prokuratorii Generalnej na terenie całego kraju. Wykonywanie zastępstwa procesowego na terenie całego kraju wymaga dużego wysiłku od radców zatrudnionych w Głównym Urzędzie. W 2013 r. odbyli oni blisko **1.700** podróży służbowych. Jednakże wydatki na ten cel uznać należy za umiarkowane. W roku 2013 r. łączny koszt wszystkich wyjazdów służbowych radców Prokuratorii Generalnej wyniósł **546.961,48 PLN** – w tym wyjazdów służbowych zagranicznych **17.590,89 PLN** – podczas gdy przewidywany w uzasadnieniu rządowego projektu ustawy (2004 r.) roczny koszt funkcjonowania oddziałów Prokuratorii Generalnej miał wynosić ok. **20.000.000 PLN** rocznie.

1.2. Organizacja wewnętrzna Prokuratorii Generalnej

Podstawowy akt prawny regulujący wewnętrzną organizację Prokuratorii Generalnej stanowi Statut nadany zarządzeniem Nr 115 Prezesa Rady Ministrów z dnia 15 listopada 2005 r. w sprawie nadania statutu Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa (M. P. Nr 70, poz. 967, ze zm.).

Szczegółowy tryb wykonywania zadań i czynności w Prokuratorii Generalnej określa regulamin wewnętrznego urzędowania wprowadzony zarządzeniem Prezesa Prokuratorii Generalnej nr 010-1/06 z dnia 14 kwietnia 2006 r. (ze zm.).

1.3. Komórki organizacyjne Prokuratorii Generalnej

Według stanu na koniec 2013 r. w Prokuratorii Generalnej działało 8 departamentów:

- Departament Zastępstwa Procesowego I,
- Departament Zastępstwa Procesowego II,
- Departament Zastępstwa Procesowego III,
- Departament Zastępstwa Procesowego IV,
- Departament Arbitrażu,
- Departament Opinii Prawnych i Legislacji,
- Departament Prawa Międzynarodowego i Europejskiego,

- Departament Studiów i Analiz.

W zakresie kompetencji Departamenty mają wykonywanie zadań merytorycznych Prokuraturii Generalnej.

Ponadto w Prokuraturii Generalnej działają biura, czyli komórki organizacyjne zapewniające prawidłowe funkcjonowanie jednostki. Na koniec 2013 r. były to:

- Biuro Gospodarczo-Budżetowe,
- Biuro Prezesa Prokuraturii Generalnej.

II. KOMPETENCJE

Ustawa przewiduje trzy podstawowe obszary działalności Prokuraturii Generalnej:

- po pierwsze, wykonywanie zastępstwa procesowego Skarbu Państwa oraz zastępstwa Rzeczypospolitej Polskiej;
- po drugie, wydawanie opinii prawnych;
- po trzecie, udział w procesie tworzenia prawa.

Zgodnie z przepisem art. 4 ust. 1 Ustawy do zadań Prokuraturii Generalnej w zakresie zastępstwa procesowego należy:

- wyłączne zastępstwo procesowe Skarbu Państwa przed Sądem Najwyższym, z zastrzeżeniem art. 8b ust. 5 Ustawy;
- zastępstwo procesowe Skarbu Państwa przed sądami powszechnymi, wojskowymi i polubownymi;
- zastępstwo Rzeczypospolitej Polskiej przed sądami, trybunałami i innymi organami orzekającymi w stosunkach międzynarodowych.

Wyłączne zastępstwo procesowe Skarbu Państwa przed Sądem Najwyższym, wynikające z art. 4 ust. 1 pkt 1 Ustawy, obejmuje sprawy, w których Sąd Najwyższy rozpoznaje środki zaskarżenia (skargi kasacyjne, skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia albo zażalenia), a także przedstawiane do rozstrzygnięcia przez sądy drugiej instancji zagadnienia prawne (art. 390 k.p.c.). Wyłączny charakter zastępstwa Prokuraturii Generalnej oznacza, że jedynie radcowie Prokuraturii Generalnej mogą w imieniu Skarbu Państwa sporządzić skargę kasacyjną, odpowiedź na skargę kasacyjną, odpowiedź na skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, zażalenie do Sądu Najwyższego albo odpowiedź na ten środek. Wyżej wymienione pisma sporządzone przez radców prawnych lub adwokatów – na podstawie pełnomocnictwa udzielonego przez kierowników jednostek organizacyjnych Skarbu Państwa – są przez Sąd Najwyższy odrzucane bez rozpoznania. Wyjątek od zasady jaką jest wykonywanie wyłącznego zastępstwa procesowego przez Sąd Najwyższym wprowadzono w art. 8b ust. 5 Ustawy. Przepis ten stanowi, że w przypadku przekazania podmiotowi reprezentującemu Skarb Państwa do prowadzenia sprawy lub grupy spraw, w których zastępstwo procesowe Skarbu Państwa przez Prokuraturię Generalną jest obowiązkowe przed sądami powszechnymi, podmiot ten wykonuje zastępstwo procesowe Skarbu Państwa również przed Sądem Najwyższym.

Zastępstwo procesowe przed Sądem Najwyższym stanowi istotną część działalności Prokuraturii Generalnej – umożliwiając ujednocianie stanowisk wszystkich organów reprezentujących Skarb Państwa przed sądami powszechnymi.

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 2 Ustawy do zadań Prokuraturii Generalnej należy zastępstwo Skarbu Państwa przed sądami powszechnymi, wojskowymi i polubownymi. W praktyce zastępstwo to wykonywane jest przede wszystkim przed sądami powszechnymi, a zwłaszcza wydziałami cywilnymi oraz sądami gospodarczymi, a także przed sądami polubownymi.

Zgodnie z przepisem art. 8 ust. 1 Ustawy zastępstwo procesowe Skarbu Państwa przez Prokuraturię Generalną jest obowiązkowe w sprawach:

- rozpoznawanych w pierwszej instancji przez sąd okręgowy;
- o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym lub o stwierdzenie zasiedzenia, jeżeli wartość przedmiotu sprawy przekracza kwotę 1.000.000 zł;
- rozpoznawanych przez sądy polubowne, niezależnie od tego, czy miejsce postępowania przed tym sądem znajduje się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, czy też poza jej granicami lub nie jest oznaczone.

Prokuratoria Generalna władna jest przejąć wykonywanie zastępstwa procesowego Skarbu Państwa w każdej sprawie, jeżeli wymaga tego ochrona ważnych praw lub interesów Skarbu Państwa (art. 8a ust. 1 Ustawy).

Zgodnie z art. 8b ust. 1 Ustawy w przypadkach obowiązkowego zastępstwa Skarbu Państwa Prokuratoria Generalna – za zgodą lub na wniosek podmiotu reprezentującego Skarb Państwa – może przekazać temu podmiotowi do prowadzenia sprawę lub grupę spraw, z wyjątkiem spraw, w których występuje istotne zagadnienie prawne oraz potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Przepis art. 4 ust. 5 Ustawy wyraźnie rozstrzyga, że Prokuratoria Generalna nie wykonuje zastępstwa procesowego państwowych osób prawnych oraz Skarbu Państwa w postępowaniu karnym.

Z art. 4 ust. 1 pkt 3 Ustawy wynika, iż do zadań Prokuraturii Generalnej należy zastępstwo Rzeczypospolitej Polskiej przed sądami, trybunałami i innymi organami orzekającymi w stosunkach międzynarodowych. Zgodnie z art. 7 Ustawy, w postępowaniach tych Prokuratoria Generalna bierze udział na wezwanie właściwego organu władzy publicznej – obok tego organu. Jednakże na wniosek organu władzy publicznej, Prokuratoria Generalna może przejąć zastępstwo Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli wymaga tego ochrona ważnych praw lub interesów Skarbu Państwa.

Na podstawie art. 4 ust. 3 Ustawy Prokuratoria Generalna może reprezentować Radę Ministrów lub ministrów przed Trybunałem Konstytucyjnym – na przykład w sprawach o stwierdzenie zgodności aktu prawnego wydanego przez Radę Ministrów lub ministra z Konstytucją RP.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 4 w zw. z art. 10 Ustawy, w sprawach dotyczących ważnych praw lub interesów Skarbu Państwa Prokuratoria Generalna, na wniosek podmiotu reprezentującego Skarb Państwa, wydaje opinie prawne, w tym opiniuje projekty umów.

Jak wynika z art. 4 ust. 1 pkt 5 Ustawy, do zadań Prokuraturii Generalnej należy również opiniowanie projektów aktów normatywnych dotyczących praw lub interesów Skarbu Państwa, a także regulujących postępowania przed sądami, trybunałami i innymi organami orzekającymi.

III WYKONYWANIE ZADAŃ W ROKU SPRAWOZDAWCZYM

1. ZASTĘPSTWO PROCESOWE WYKONYWANE PRZEZ PROKURATORIĘ GENERALNĄ¹

1.1. Liczba spraw prowadzonych w roku 2013

Liczba nowych spraw sądowych zarejestrowanych w Prokuraturii Generalnej w 2013 r. wyniosła ogółem 4 330. Z tego:

1) przed Sądem Najwyższym:	270
2) przed sądami powszechnymi i polubownymi:	4 060

¹ Szczegółowe zestawienie danych obrazuje Załącznik 1.

Liczba wpływu nowych spraw w 2013 roku w stosunku do roku ubiegłego jest mniejsza o 8,03 %. Jednak nadal wzrasta ogólna liczba spraw prowadzonych w Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa w stosunku do roku poprzedniego (o 5,11%). Podobnie wzrasta ogólna wartość przedmiotu sporu w sprawach prowadzonych przez Prokuraturę Generalną w stosunku do roku poprzedniego (ok. 19% w przypadku wartości przedmiotu sporu określonego w PLN), co oznacza, że następuje zwiększony wpływ spraw istotnych dla Skarbu Państwa ze względu na wartość dochodzonych w nich roszczeń.

Łączna wysokość roszczeń w sprawach zarejestrowanych w 2013 r. wyniosła²:

Opis	Liczba wszczętych spraw	Łączna wysokość roszczeń wg waluty		
		PLN	USD	EUR
Sprawy przed Sądem Najwyższym	270	221 876 421,70	-	-
Sprawy przed sądami powszechnymi i polubownymi, w tym międzynarodowymi	4 060	10 626 254 447,65	120 000 000,00	1 126 612 033,61
RAZEM	4 330	10 848 130 869,35	120 000 000,00	1 126 612 033,61

Suma wszystkich roszczeń w zarejestrowanych w 2013 r. sprawach prowadzonych przez Prokuraturę Generalną, zgodnie z podziałem wg strony wszczynającej postępowanie, wyniosła:

Typ wszczętych spraw	Liczba wszczętych spraw	Łączna wartość przedmiotu sprawy wg waluty		
		PLN	USD	EUR
Sprawy skierowane przeciwko Skarbowi Państwa	3 729	9 012 862 683,62	-	1 126 612 033,61
Sprawy z powództwa Skarbu Państwa	586	1 808 438 895,83	120 000 000,00	-
Pozostałe sprawy	15	26 829 289,90	-	-
RAZEM	4 330	10 848 130 869,35	120 000 000,00	1 126 612 033,61

W Prokuraturii Generalnej w 2013 r. zakończono ogółem **3 982** sprawy (dotyczy to zarówno spraw wszczętych w roku 2013, jak i w latach wcześniejszych). Z tego:

- 1) przed Sądem Najwyższym: **299**
- 2) przed sądami powszechnymi i polubownymi: **3 683**

Podkreślić należy, iż Prokuratura Generalna nadal odczuwa skutki zmiany Ustawy w 2009 r. rozszerzającej zakres właściwości Prokuraturii. Spowodowała ona, że liczba nowych spraw sądowych wpływających rocznie do Prokuraturii Generalnej wzrosła – w stosunku do okresu przed nowelizacją – około trzykrotnie. Z uwagi zaś na okoliczność, iż postępowanie sądowe trwa w Polsce zazwyczaj kilka lat, w 2013 r. do Prokuraturii Generalnej wpłynęło znacznie więcej nowych spraw sądowych (**4 330**), niż zostało w tym okresie zakończonych (**3 982**). Spowodowało to, że według stanu na dzień 1 stycznia 2013 r. Prokuratura Generalna prowadziła 6872 spraw sądowych, zaś na 31 grudnia 2013 prowadzono 7 223 sprawy. **Daje to wzrost prowadzonych spraw**

² Omówienie spraw z udziałem Prokuraturii Generalnej przed sądami i arbitrażami międzynarodowymi zawiera pkt 4.1.

sądowych o 5,11 proc. Podkreślenia wymaga, że w stosunku do liczby spraw prowadzonych na koniec 2008 r. (1593), nastąpił 4,5-krotny wzrost liczby spraw. W sytuacji, gdy procentowy wzrost zatrudnienia w tym okresie wynosi 28 %.

Ogólna liczba spraw w toku wg stanu na 31 grudnia				
	w roku 2012	w roku 2013	wzrost liczbowo	dynamika w %
liczba spraw ogółem, w tym:	6 872	7 223	351	5,11%
sprawy bierne ³ :	6 030	6 271	241	4%
sprawy czynne:	814	932	118	14,50%

Ponadto podnieść należy, że z ogółu spraw prowadzonych przez Prokuratorię Generalną można uznać za rutynowe - ze względu na ich liczbę i podobieństwo stanu faktycznego - ewentualnie sprawy związane z naruszeniem dóbr osobistych z powodu niezachowania wymaganej powierzchni celi w aresztach śledczych oraz zakładach karnych, a także inne sprawy dotyczące warunków odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania. W 2013 roku zostało wszczęte ok. 1700 spraw tego rodzaju (spadek o około 200 spraw). Jednak zastrzec należy, że liczba ta została ustalona w oparciu o jedyne dostępne kryterium, tj. podmiotu reprezentującego Skarb Państwa w sprawie (służba więzienna, zakład karny, areszt śledczy), co powoduje, że dane te mają charakter przybliżony (szacunkowy). W liczbie tej mieści się bowiem od kilkudziesięciu do kilkuset spraw o bardziej skomplikowanym charakterze zarówno pod względem prawnym, jak i faktycznym np. związanych z samobójstwami więźniów, czy też błędami medycznymi podczas leczenia w więziennych zakładach opieki zdrowotnej. Powyżej dokonane zaliczenie danej kategorii do spraw rutynowych nie oznacza, że postępowania te można określić jako „mniejszej wagi”. Liczba tych spraw oraz ich materia powoduje, że stanowią one znaczne obciążenie dla Prokuratury Generalnej, mogą w nich występować istotne zagadnienia prawne, a także mogą one mieć znaczenie dla budżetu państwa.

Natomiast kierując się kryterium wartości przedmiotu sporu przekraczającym 1.000.000 PLN za niewątpliwie istotne dla ochrony praw i interesów Skarbu Państwa (sprawę tego rodzaju można uznać za istotną zgodnie z wolą ustawodawcy wyrażoną chociażby w art. 10 ust. 2 ustawy o Prokuraturze Generalnej Skarbu Państwa) można uznać 1525 spraw prowadzonych przez Prokuratorię Generalną. Powyższe stwierdzenie nie oznacza, że inne sprawy prowadzone przez Prokuratorię Generalną nie mogą zostać uznane za istotne dla ochrony praw i interesów Skarbu Państwa, np. ze względu na precedensowy charakter czy też znaczenie poruszanych w nich problemów prawnych. Prokuratura Generalna nie ma jednak możliwości ich statystycznego oszacowania.

Za szczególnie ważne dla Skarbu Państwa należy również uznać prowadzone przez Prokuratorię Generalną sprawy przed Sądem Najwyższym. W 2013 r. wszczęto 270 tego rodzaju spraw. Ze względu na charakter postępowania przed Sądem Najwyższym prowadzenie takich spraw wymaga od radców umiejętności prezentowania stanowiska Skarbu Państwa z uwzględnieniem roli Sądu Najwyższego jako sądu rozpatrującego nadzwyczajny środek zaskarżenia.

Warto również wskazać na 192 sprawy dotyczące infrastruktury drogowej, które zostały wszczęte w 2013 r. Skarb Państwa reprezentuje w tych sprawach Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad. Są to sprawy o skomplikowanym charakterze i zazwyczaj dużej wartości przedmiotu sporu, często kumulujące w jednym pozwie nawet kilkanaście roszczeń wynikających z danego kontraktu. Sprawy te - podobnie jak sprawy o dużej wartości przedmiotu sporu - wymagają szczególnego nakładu pracy i często powierzenia prowadzenia sprawy zespołowi radców.

³ Wśród spraw prowadzonych w PGSP występują również sprawy, w których nie ma możliwości określenia, czy sprawa ma charakter bierny, czy czynny (w 2012 r. ok. 30 spraw, w 2013 r. ok. 20).

Jako istotne można wskazać również sprawy prowadzone przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa w ramach współpracy radców. Sprawy te są bardzo złożone i wymagają analizy przez specjalistów z różnych dziedzin prawa. Często akta sprawy prowadzonej przez w ramach współpracy liczą kilkadziesiąt tomów, zawierających różnego rodzaju dane, wymagające specjalistycznej wiedzy. Liczba spraw w tej kategorii wszczętych w 2013 r. wynosi 369.

1.2. Podmioty zastępowane (podmioty reprezentujące Skarb Państwa)

Wykonywanie zastępstwa procesowego przez Prokuratorię Generalną odbywa się na rzecz podmiotów reprezentujących Skarb Państwa w rozumieniu art. 5 ust. 1 Ustawy. I tak są to:

- organy władzy publicznej;
- państwowe jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej;
- organy jednostek samorządu terytorialnego;
- organy administracji rządowej i inne podmioty uprawnione na podstawie odrębnych przepisów do reprezentowania Skarbu Państwa.

Poniżej przedstawiona została lista podmiotów, których działalności najczęściej dotyczyły nowe sprawy sądowe zarejestrowane w Prokuraturze Generalnej w roku 2013. W tabeli podana została liczba postępowań sądowych, w których poszczególne podmioty występowały:

Podmioty	Liczba postępowań ⁴
Służba więzienna, areszty śledcze i zakłady karne	1 696
Sądy	911
Ministrowie łącznie w tym w kolejności malejącej:	419
Minister Obrony Narodowej	147
Minister Sprawiedliwości	66
Minister Skarbu Państwa	52
Minister Zdrowia	29
Minister Gospodarki	27
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi	17
Minister Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej	15
Minister Sportu i Turystyki	12
Minister Finansów	12
Minister Spraw Wewnętrznych	10
Minister Pracy i Polityki Społecznej	10
Minister Środowiska	6
Minister Rozwoju Regionalnego	3
Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego	3
Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego	2
Prezydenci miast (zadania z zakresu administracji rządowej)	349

⁴ Liczba spraw określona na podstawie podmiotu reprezentującego Skarb Państwa nie musi być tożsama z liczbą spraw zarejestrowanych w 2013 r. ze względu na możliwość występowania dwóch lub więcej *stationes fisci* w sprawie.

Podmioty	Liczba postępowań ⁴
Organy skarbowe	266
Wojewodowie	217
GDDKiA	192
Starostowie (zadania z zakresu administracji rządowej)	152
Jednostki prokuratury	142
Jednostki policji	111
Jednostki Lasów Państwowych	89

1.3. Skuteczność Prokuratury Generalnej w zakresie zastępstwa procesowego

Poniższe dane statystyczne dotyczą wszystkich spraw prowadzonych przez Prokuraturę Generalną w 2013 r. – zarówno wszczętych w roku 2013, jak i w latach wcześniejszych.

a. Zestawienie wyników spraw zakończonych w 2013 r.

Sprawy sądowe	Liczba spraw
Zakończone ogółem, w tym:	3 982
Wygrane	2 535
w tym wygrane częściowe	191
Przegrane	253
w tym przegrane częściowe	82
Zakończone w inny sposób	1 194
w tym ze względu na : niewłaściwość PGSP	424
Przekazanie do statio fisci	316
Niezawarciu ugody	95
umorzenie postępowania	60
Nie złożeniu pozwu	59
zwrot pozwu	52
zawarciu ugody	22
pozostałe nie mieszczące się powyżej	166

b. Sprawy przeciwko Skarbowi Państwa zakończone w 2013 r.

Liczba wygranych spraw skierowanych przeciwko Skarbowi Państwa	2 157
	3 754 636 767,68 PLN
Suma roszczeń oddalonych od Skarbu Państwa	28 571,43 USD
	30 000 000,00 EUR

Liczba przegranych spraw skierowanych przeciwko Skarbowi Państwa	110
Suma roszczeń zasądzonych od Skarbu Państwa	392 642 207,73 PLN
	0 USD
	1 950,00 EUR
Skuteczność w zakresie kwot roszczeń przeciwko Skarbowi Państwa w PLN	90,53⁵ %
Skuteczność w zakresie kwot roszczeń przeciwko Skarbowi Państwa w USD	100 %
Skuteczność w zakresie kwot roszczeń przeciwko Skarbowi Państwa w EUR	99,99 %
Skuteczność w zakresie liczby spraw skierowanych przeciwko Skarbowi Państwa	94,73 %

c. Sprawy z powództwa Skarbu Państwa zakończone w 2013 r.

Liczba wygranych spraw z powództwa Skarbu Państwa	183
Suma roszczeń zasądzonych na rzecz Skarbu Państwa	72 001 233,67 PLN
Liczba przegranych spraw z powództwa Skarbu Państwa	60
Suma roszczeń oddalonych w sprawach z powództwa Skarbu Państwa	54 542 012,93 PLN
Skuteczność w zakresie rozstrzygnięcia co do kwot w PLN	56,90 %
Skuteczność w zakresie liczby spraw z powództwa Skarbu Państwa	76,64 %

1.4. Pełnomocnicy zewnętrzni

Zgodnie z przepisem art. 15 ust. 1 Ustawy wykonywanie zastępstwa procesowego Skarbu Państwa przed sądami, trybunałami oraz innymi organami orzekającymi zostało powierzone wyłącznie radcom Prokuraturii Generalnej. Jedyne przewidziany Ustawą wyjątek dotyczy spraw przed sądami, trybunałami lub innymi organami orzekającymi w sprawach wymagających znajomości prawa obcego albo procedur lub instytucji międzynarodowych (art. 17 Ustawy).

W tego rodzaju sprawach Prokuratura Generalna może powierzyć zastępstwo w drodze umowy cywilnoprawnej radcy prawnemu, adwokatowi lub innej osobie uprawnionej do występowania w charakterze pełnomocnika procesowego. W 2013 r. Prokuratura Generalna udzieliła zewnętrznym kancelariom prawniczym pełnomocnictw w łącznie 11 sprawach arbitrażowych, w tym trzech nowych pełnomocnictw w sprawach wszczętych w 2013 r.

Lp.	Strona przeciwna	Przedmiot arbitrażu	Wysokość roszczeń	Kancelaria zewnętrzna
-----	------------------	---------------------	-------------------	-----------------------

⁵ Wskazać należy, że skuteczność Prokuraturii Generalnej zależy od wielu czynników, tj. stan faktyczny i prawny sprawy, orzecznictwo sądowe, współpraca z podmiotami reprezentującymi Skarb Państwa, a także jakość pracy radców prowadzących sprawę.

Lp.	Strona przeciwna	Przedmiot arbitrażu	Wysokość roszczeń	Kancelaria zewnętrzna
1.	Inwestor niemiecki	ochrona inwestycji	3.200.000 EUR + 4.827.196 EUR	Domański, Zakrzewski, Palinka Spółka Komandytowa
2.	Inwestorzy amerykańscy	ochrona inwestycji	6.457.770,00 USD + 6.609.964 USD	K&L Gates Jamka Spółka Komandytowa
3.	Inwestor amerykański	ochrona inwestycji	372.000.000 PLN	K&L Gates Jamka Spółka Komandytowa
4.	Inwestor holenderski	ochrona inwestycji	niesprecyzowana	Linklaters C. Wiśniewski i Wspólnicy Spółka Komandytowa
5.	Wykonawca fiński	umowa offsetowa	niesprecyzowana	Domański, Zakrzewski, Palinka Spółka Komandytowa
6.	Inwestorzy cypryjscy	ochrona inwestycji	1.500.000.000 PLN	Domański, Zakrzewski, Palinka Spółka Komandytowa
7.	Inwestor cypryjski	ochrona inwestycji	1.000.000.000 EUR	Bird & Bird Maciej Gawroński Spółka komandytowa
8.	Inwestor norweski	ochrona inwestycji	74.700.000 PLN	Domański, Zakrzewski, Palinka Spółka Komandytowa
9.	Wykonawca - konsorcjum spółek polskiej, niemieckiej i austriackiej	infrastruktura drogowa	4.596.904,93 PLN	Bird & Bird Maciej Gawroński Spółka komandytowa
10.	Wykonawca polski	infrastruktura drogowa	Niesprecyzowana	Wierzbowski Eversheds Spółka Komandytowa
11.	Wykonawca polski	infrastruktura drogowa	770.021.933,12 PLN	Wierzbowski Eversheds Spółka Komandytowa

W powyższych postępowaniach zatrudnienie kancelarii prawnych konieczne było ze względu na szczególne znaczenie prowadzonych spraw, ich precedensowy charakter, a także wysokość roszczeń dochodzonych od Rzeczypospolitej Polskiej lub Skarbu Państwa. W tego rodzaju sprawach niezwykle istotne znaczenie ma renoma pełnomocnika oraz jego doświadczenie w postępowaniach arbitrażowych. Z tego względu, w najważniejszych z punktu widzenia ochrony interesów Skarbu Państwa postępowaniach pełnomocnikami strony polskiej muszą być prawnicy zaliczani do grona najbardziej renomowanych postaci w europejskim, a nawet światowym arbitrażu inwestycyjnym lub handlowym.

Podkreślić jednak należy, że część postępowań arbitrażowych Prokuratoria Generalna prowadzi samodzielnie we współpracy z właściwymi urzędami państwowymi. Co szczególnie istotne, część postępowań arbitrażowych prowadzonych przez radców Prokuratorii Generalnej toczy się w języku angielskim. Biorąc pod uwagę prężność postępowań arbitrażowych – a także wynikające z ograniczonych możliwości w zakresie wynagrodzeń trudności w zatrudnieniu radców Prokuratorii Generalnej o odpowiednich kwalifikacjach, doświadczeniu i znajomości języka angielskiego – samodzielne prowadzenie coraz większej liczby postępowań arbitrażowych przez Prokuratorie

Generalną staje się coraz trudniejsze.

W 2013 r. zakończyły się dwa postępowania arbitrażowe, w których Prokuratoria Generalna udzieliła pełnomocnictw zewnętrznym kancelariom prawniczym.

Lp.	Strona przeciwna	Przedmiot arbitrażu	Rozstrzygnięcie w sprawie	Kancelaria zewnętrzna
1.	Inwestor niemiecki	ochrona inwestycji	wygrana RP	Domański, Zakrzewski, Palinka Spółka Komandytowa
2.	Wykonawca polski	infrastruktura drogowa	przegrana SP – wniesiona została skarga o uchylenie wyroku sądu polubownego	Wierzbowski Eversheds Spółka Komandytowa

2. DZIAŁALNOŚĆ OPINIODAWCZA

Działalność opiniodawcza na rzecz administracji publicznej jest drugim, obok zastępstwa procesowego Skarbu Państwa, podstawowym zadaniem Prokuratorii Generalnej. Jej kompetencje w tym zakresie mają na celu zapewnienie jednostkom administracji państwowej niezależnych i profesjonalnych opinii prawnych we wszystkich aspektach prowadzonej przez nie działalności.

Zgodnie z art. 10 Ustawy, w sprawach dotyczących ważnych praw lub interesów Skarbu Państwa, Prokuratoria Generalna, na wniosek podmiotu reprezentującego Skarb Państwa, wydaje opinie prawne, w tym także opiniuje projekty umów. Prokuratoria Generalna nie może odmówić wydania opinii prawnej, jeżeli wartość przedmiotu sprawy przekracza kwotę 1.000.000 zł.

Opinie prawne wydane przez Prokuratorię Generalną nie mają szczególnej mocy prawnej i nie stanowią wiążącej wykładni prawa dla innych organów administracji. Mając jednak na względzie okoliczność, iż Prokuratoria Generalna jest wyspecjalizowaną „kancelarią prawną” Skarbu Państwa, wydawane przez ten organ opinie mogą być pomocne w opracowywaniu przez inne organy państwowe własnych rozstrzygnięć i decyzji.

W 2013 r. zostało złożone 42 wnioski o wydanie opinii. Wnioski o wydanie opinii złożyły następujące podmioty i organy:

Lp.	PODMIOTY	Liczba wniosków
1	Minister Skarbu Państwa	5
2	Urząd miasta Poznań	5
3	Wojewoda Śląski	5
4	Minister Spraw Zagranicznych	2
5	Prezydent miasta Wrocław	2
6	Starosta w Międzyrzeczu	2
7	GDDKiA O/Wrocław	1
8	Inspektorat Uzbrojenia	1
9	Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Rolniczego	1
10	Minister Gospodarki	1
11	Minister Pracy i Polityki Społecznej	1
12	Minister Sportu i Turystyki	1

Lp.	PODMIOTY	Liczba wniosków
13	Minister Spraw Wewnętrznych	1
14	Minister Zdrowia	1
15	Naczelnny Dyrektor Archiwów Państwowych	1
16	Nadleśnictwo Lubsko	1
17	Nadleśnictwo Szczytno	1
18	Prezes Instytutu Pamięci Narodowej	1
19	Prezydent miasta Gdańsk	1
20	Prezydent miasta Poznań	1
21	Szef Agencji Wywiadu	1
22	Urząd m. st. Warszawy	1
23	Urząd miasta Lublin	1
24	Wojewoda Kujawsko-Pomorski	1
25	Zakład Ubezpieczeń Społecznych	1
26	Zarząd Mienia Skarbu Państwa	1
27	Zespół Składnic Lasów Państwowych w Siedlcach	1

Liczba wniosków zmalała w stosunku do roku poprzedniego (44) o 2 wnioski co stanowi 4,55 %.

Do dnia 31 grudnia 2013 r. wydano 19 opinii prawnych, w 13 sprawach odmówiono sporządzenia opinii, w pozostałych przypadkach zakończono sprawy w inny sposób (na przykład: wnioskodawca cofnął wniosek, wnioskodawca nie uzupełnił wniosku mimo wezwania, co powodowało, że wydanie opinii było niemożliwe, w uzgodnieniu z wnioskodawcą podjęto inne czynności w sprawie), bądź sprawy te na dzień 31 grudnia 2013 r. pozostawały w toku tj. opinia była opracowywana, bądź oczekiwano na przykład na uzupełnienie danych.

3. UDZIAŁ W TWORZENIU PRAWA (LEGISLACJA)

Kolejnym z ustawowych zadań Prokuratorii Generalnej jest „opiniowanie projektów aktów normatywnych dotyczących praw lub interesów Skarbu Państwa, a także regulujących postępowania przed sądami, trybunałami i innymi organami orzekającymi” (art. 4 ust. 1 pkt 5 Ustawy). Należy zwrócić uwagę, iż Prokuratura Generalna, będąc państwową jednostką organizacyjną nadzorowaną przez ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa, nie posiada prawa inicjatywy ustawodawczej (art. 118 ust. 1 i 2 Konstytucji R.P.), ani nie jest uprawniona do bezpośredniego wnoszenia dokumentów rządowych do rozpatrzenia przez Radę Ministrów (Regulamin pracy Rady Ministrów).

W 2013 r. do Prokuratorii Generalnej wpłynęło **739** wniosków o opinie legislacyjne do projektów dokumentów rządowych, w tym:

Lp.	TYP OPINIOWANEGO PROJEKTU DOKUMENTU	Liczba wniosków
1	Projekt rozporządzenia ministra	437
2	Projekt ustawy	132
3	Projekt stanowiska Rady Ministrów	53
4	Projekt uchwały	32
5	Projekt rozporządzenia Rady Ministrów	25
6	Projekt założeń do projektu ustawy	17
7	Projekt innego dokumentu rządowego	16
8	Inne	8
9	Projekt zarządzenia	8
10	Projekt rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów	5
11	Projekt umowy międzynarodowej	3
12	Projekt innego dokumentu europejskiego	1

13	Projekt obwieszczenia	1
14	Projekt opinii RM	1

Oznacza to, że liczba wniosków o opinie legislacyjne w porównaniu do poprzedniego roku (727) wzrosła o 12 wniosków co stanowi 1,65%.

Jedynie przykładowo można wskazać, że problematyka opiniowanych aktów dotyczyła tak istotnych kwestii jak: postępowanie cywilne, prawo cywilne, system handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych, umów o podwykonawstwo, deregulacji wykonywania niektórych zawodów.

W przedstawionych opiniach Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa koncentrowała się na zagadnieniach dotyczących materialnej i proceduralnej ochrony interesów Skarbu Państwa, nie zapominając o spójności systemowej i poprawności legislacyjnej.

Działalność uzupełniająca, powiązana z opiniowaniem aktów normatywnych, stanowi sygnalizowanie wątpliwości dotyczących niespójności bądź niejasności regulacji prawnych istotnych z punktu widzenia interesu Skarbu Państwa, a dostrzeżonych podczas analizy przedstawionych wniosków o sporządzenie opinii prawnych. Sugestie te zawarte były bądź bezpośrednio w opinii prawnej (w sytuacji, gdy adresat opinii władny był zainicjować działania legislacyjne), bądź były kierowane bezpośrednio do podmiotów kompetentnych do rozważenia zasadności wprowadzenia odpowiednich zmian normatywnych (w sytuacji, gdy adresat opinii nie był władny zainicjować działań legislacyjnych).

W ramach zadań związanych z legislacją radcowie Prokuratorii uczestniczyli w wielu komisjach prawnych w Rządowym Centrum Legislacji i w konferencjach uzgodnieniowych dotyczących projektów aktów normatywnych, a także w posiedzeniach komisji i podkomisji sejmowych i senackich dotyczących wielu projektów ustaw.

IV. GŁÓWNE OBSZARY ZAANGAŻOWANIA PROKURATORII GENERALNEJ W RAMACH ZASTĘPSTWA PROCESOWEGO SKARBU PAŃSTWA I RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ⁶

1. SPRAWY MIĘDZYNARODOWE, ARBITRAŻOWE I INFRASTRUKTURALNE

1.1. Postępowania arbitrażowe toczące się na podstawie umów o ochronie i wzajemnym popieraniu inwestycji

W 2013 r. Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa prowadziła łącznie siedem postępowań arbitrażowych z udziałem kancelarii zewnętrznych, w sprawach z powództwa: inwestora niemieckiego (Traco Deutsche Travertin Werke GmbH), inwestorów amerykańskich (David Minnotte, Robert Lewis i Plasma Fractionation Laboratory; Vincent J. Ryan, Schooner Capital LLC i Atlantic Investment Partners LLC), inwestora holenderskiego (Enkev Beheer B. V.), inwestorów cypryjskich (Juvel Ltd. i Bithell Holdings Ltd.; Seventhsun Holding Limited) oraz inwestora norweskiego (Geir Almas oraz Kristian Almas).

W 2013 r. zakończone zostało jedno postępowanie arbitrażowe prowadzone przez Prokuratorię

⁶ Przy prezentacji poszczególnych obszarów zaangażowania Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa podano - w większości przypadków - liczbę spraw należących do danej kategorii. Zastrzec jednak należy, że dane te mają jedynie przybliżony (szacunkowy) charakter, ponieważ Prokuratoria Generalna w ramach systemu sprawozdawczego nie indywidualizuje sprawy ze względu na jej kategorię. Bazą odniesienia do określania procentowego udziału spraw jest liczba spraw na dzień 31 grudnia 2013 r. (6872). W tych przypadkach, w których w ogóle nie podano liczby spraw, nie było możliwe ich ustalenie za pomocą systemu sprawozdawczego Prokuratorii Generalnej.

Generalną z udziałem kancelarii zewnętrznej – w sprawie z powództwa inwestora niemieckiego Traco Deutsche Travertin Werke GmbH.

W niniejszej sprawie, po wydaniu wyroku merytorycznego w 2012r., na mocy którego Trybunał Arbitrażowy oddalił w całości roszczenia odszkodowawcze inwestora niemieckiego i uznał, że Rzeczpospolita Polska nie naruszyła postanowień polsko – niemieckiej umowy o ochronie i wzajemnym popieraniu inwestycji – wydany został wyrok w sprawie kosztów, co ostatecznie zamknęło postępowanie.

1.2. Arbitraż handlowy i sprawy infrastrukturalne

Sprawy z zakresu arbitrażu handlowego, w których jako strona postępowania występuje Skarb Państwa, stanowiły w 2013 roku część zadań Prokuraturii Generalnej. W 2013 r. Prokuratoria Generalna samodzielnie prowadziła dziewięć takich postępowań arbitrażowych.

W 2013 roku zarejestrowano 2 takie sprawy, natomiast zakończono również 2 sprawy tego rodzaju. W jednej ze spraw zakończonych sąd polubowny oddalił powództwo zarówno Skarbu Państwa, jak i strony przeciwnej. W drugiej sprawie zakończonej w 2013 r. sąd orzekł na niekorzyść Skarbu Państwa.

Spory, w jakich uczestniczy Prokuratoria Generalna w ramach arbitrażu handlowego, są skomplikowane ze względu na swój przedmiot, a także międzynarodowy charakter. Postępowania w tego typu sprawach wymagają znajomości obcego prawa obligacyjnego i międzynarodowej praktyki kontraktowej. Należy wspomnieć, że przeciwnicy procesowi Skarbu Państwa są z reguły reprezentowani przez renomowane międzynarodowe kancelarie prawne specjalizujące się w tego rodzaju sporach.

Zakres przedmiotowy spraw jest bardzo szeroki. Są to spory powstałe na tle umów prywatyzacyjnych, kontraktów offsetowych, umów o dostawę skomplikowanych i nietypowych urządzeń technicznych, kontraktów zawartych w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego.

W ostatnich latach znacznie wzrasta liczba sporów powstałych na tle realizacji inwestycji infrastrukturalnych, takich jak autostrady czy budowie infrastruktury portowej. Większość umów dotyczących realizacji inwestycji infrastrukturalnych jest oparta o wzorce umowne opracowane przez międzynarodowe stowarzyszenie FIDIC (Fédération Internationale des Ingénieurs-Conseils). Prowadzenie sporów wynikających z takich kontraktów wymaga również znajomości języków obcych oraz rozumienia niezwykle skomplikowanych zagadnień technicznych i finansowych. Dodatkowym utrudnieniem jest konieczność analizy obszernych akt sprawy (z reguły kilkanaście, a nawet kilkadziesiąt tomów akt zawierających umowy, dokumentację projektową, geologiczną, opinie ekspertów itp.). Ze względu na konstrukcję większości tariff arbitrażowych, powodowie kumulują w jednym pozwie kilka, a nawet kilkanaście roszczeń wynikających z danego kontraktu, które mogłyby równie dobrze być dochodzone w osobnych postępowaniach.

Spory związane z rozwojem infrastruktury drogowej, w szczególności z budową autostrad, stanowią bardzo dynamicznie powiększającą się grupę spraw, które rozstrzygane są nie tylko w postępowaniu przed sądami polubownymi, ale również przed sądami powszechnymi. Dużym sporom z generalnymi wykonawcami umów o roboty budowlane często towarzyszy znaczna grupa spraw wszczynanych przez podwykonawców, powołujących się na solidarną odpowiedzialność Skarbu Państwa jako inwestora.

Prokuratoria Generalna prowadzi również sprawy przed sądami powszechnymi związane z postępowaniem przed sądem arbitrażowym, a mianowicie sprawy o rozstrzygnięcie w przedmiocie właściwości sądu polubownego, o wyłączenie arbitra, ze skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego, o uznanie i stwierdzenie wykonalności wyroku sądu arbitrażowego.

2. Odpowiedzialność Skarbu Państwa za wadliwe decyzje administracyjne, podatkowe i celne

Przepisy Kodeksu cywilnego statuują odpowiedzialność Skarbu Państwa za szkody wyrządzone przez wadliwe decyzje administracyjne i podatkowe. W 2013 r. Prokuratoria Generalna prowadziła ok. 500 takich spraw, co stanowi ok. 7 % wszystkich spraw. Należy zauważyć – co podnoszone było już w poprzednich sprawozdaniach Prokuratorii Generalnej – że zakres odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa na podstawie wyżej wymienionych przepisów jest najszerszy wśród systemów prawnych państw Unii Europejskiej. W tej sytuacji zapewnienie ochrony interesów Skarbu Państwa nie jest łatwe. W prowadzonych procesach Prokuratoria Generalna podkreśla, że dochodzenie odszkodowania za wadliwą decyzję administracyjną lub podatkową w postępowaniu przed sądami powszechnymi wymaga wykazania spełnienia ogólnych przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej zawartych w Kodeksie cywilnym. Ustalenie bezprawnego charakteru rozstrzygnięć organów administracyjnych – w postaci stwierdzenia nieważności wydanych uprzednio decyzji lub stwierdzenia ich wydania z naruszeniem prawa – nie powinno skutkować zasądzeniem odszkodowania od Skarbu Państwa, jeżeli w danym przypadku nie można wykazać przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej w postaci wystąpienia szkody i związku przyczynowego. Zdaniem Prokuratorii Generalnej brak jest przy tym podstaw do przyjęcia stanowiska, że każde orzeczenie lub decyzja uchylona w toku instancji może być uznana za niezgodną z prawem i tym samym rodzącą odpowiedzialność odszkodowawczą.

Daje się zauważyć spadek liczby nowych powództw dotyczących szkód wywołanych wadliwymi decyzjami podatkowymi, których egzekucja zakłóciła prowadzenie działalności gospodarczej i spowodowała stratę lub wpłynęła na zmniejszenie zysku. Prawdopodobnie jest to skutek zmiany ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2012 r. Nr 749 z późn. zm.), w myśl której od 2009 r. zasadą jest, że decyzje nicostateczne nie podlegają wykonaniu. Za to wnoszone są przez podatników powództwa o odszkodowanie za wydanie decyzji podatkowych, w których jako szkodę wskazywane są wydatki poniesione z tytułu zapłaty za usługi doradcy podatkowego lub radcy prawnego, zastępującego podatnika w postępowaniu podatkowym lub sądownoadministracyjnym. Jak dotychczas wszystkie takie sprawy prowadzone przez Prokuratorię Generalną, które już zakończyły się prawomocnie, zostały przez Skarb Państwa wygrane z uwagi na przyjmowanie przez sądy, że wydatki takie nie pozostają w adekwatnym związku przyczynowym z działaniem władczym państwa. Kolejnym orzeczeniem prezentującym takie stanowisko jest wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 22 października 2013 r., sygn. akt I ACa 1042/13. Podobne stanowisko odnośnie kosztów postępowania administracyjnego przed Samorządowym Kolegium Odwoławczym zajął Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 24 października 2013 r., sygn. akt II CSK 186/13.

3. Sprawy sądowe, których celem jest umożliwienie egzekucji zobowiązań podatkowych, celnych oraz innych należności budżetowych

Liczną grupę stanowią sprawy, w których Prokuratoria Generalna wytacza powództwo w celu umożliwienia przeprowadzenia skutecznej egzekucji zobowiązań podatkowych, celnych oraz innych należności budżetowych. Są to przede wszystkim tzw. skargi paulińskie (w 2013 roku prowadzono 179 takich spraw), czyli powództwa o uznanie za bezskuteczną w stosunku do wierzyciela czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli. Celem tej instytucji prawnej jest zapobieganie skutkom działania dłużników, którzy wyzbywają się majątku w celu uniknięcia egzekucji. Spośród orzeczeń wydanych w takich sprawach w 2013 r. istotne znaczenie z punktu widzenia ochrony praw i interesów Skarbu Państwa mają wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 15 maja 2012 r., sygn. akt I ACa 196/12 i postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2013 r. sygn. akt IV CSK 573/12, w którym odmówiono przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej od ww. wyroku. Sąd Apelacyjny poddał szczegółowej analizie pojęcie stosunku bliskości, o którym mowa w art. 527 § 3 k.c. Z kolei Sąd Najwyższy w tej sprawie wskazał, że dla oceny, czy w dacie dokonania czynności prawnej Skarb Państwa był już wierzycielem nie ma znaczenia data wydania

ostatecznej decyzji określającej wysokość zobowiązania podatkowego, a wyłącznie data powstania tego zobowiązania z mocy prawa. Należy również wspomnieć o postanowieniu Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 17 kwietnia 2013 r., I ACz 677/13, w którym stwierdzono, iż domniemania prawne z art. 527 § 3 i 4 k.c. znajdują zastosowanie również do tzw. osoby czwartej, o jakiej mowa w art. 531 § 2 k.c.

Umożliwieniu skutecznej egzekucji zaległości podatkowych służy także dokonywanie zabezpieczeń tych wierzytelności poprzez wpisywanie hipotek przymusowych na wnioski organów podatkowych. Prokuratoria Generalna prowadzi takie sprawy przed Sądem Najwyższym. Natomiast przed sądami powszechnymi i Sądem Najwyższym prowadzone są przez Prokuraturę sprawy o usunięcie niezgodności między stanem prawnym nieruchomości ujawnionym w księdze wieczystej a rzeczywistym stanem prawnym, o ile wartość przedmiotu sprawy przekracza milion złotych.

Precedensową była sprawa dotycząca tak zwanego rozwodnienia udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością. Sąd Apelacyjny w Poznaniu wyrokiem z dnia 24 kwietnia 2013 r., sygn. akt I ACa 234/13 przesądził, że dopuszczalne jest po pierwsze zaskarżenie przez administracyjny organ egzekucyjny uchwał zgromadzenia wspólników o podwyższeniu kapitału zakładowego, po drugie, zaskarżanie uchwał spółki z ograniczoną odpowiedzialnością podjętych w celu obejścia ustawy na podstawie przepisów Kodeksu cywilnego (art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 2 k.s.h.), z pominięciem trybu uregulowanego w Kodeksie spółek handlowych (art. 249 i nast. k.s.h.), w tym przewidzianego w tej ostatniej ustawie sześciomiesięcznego terminu zawitego (art. 252 § 3 k.s.h.).

4. Bezprawie oraz zaniechanie legislacyjne

Na podstawie art. 417¹ § 1 i 4 k.c. Skarb Państwa może odpowiadać za tzw. bezprawie oraz zaniechanie legislacyjne. W 2013 r. Prokuratoria Generalna prowadziła ok. 50 spraw tego rodzaju co stanowi ok. 0,7% wszystkich spraw. W procesach dotyczących odpowiedzialności Skarbu Państwa za bezprawie legislacyjne Prokuratoria Generalna wykazuje, że art. 77 ust. 1 Konstytucji RP nie stanowi samodzielnej podstawy dochodzenia roszczeń odszkodowawczych i nie może być stosowany bezpośrednio.

W odniesieniu do zaniechania legislacyjnego Prokuratoria Generalna stoi na stanowisku, że warunkiem odpowiedzialności Skarbu Państwa jest stwierdzenie, że przepis prawa (Konstytucja lub ustawa) jednoznacznie formułuje obowiązek wydania aktu normatywnego. Obowiązek taki nie może być wyprowadzony w drodze wykładni dokonywanej przez sąd. Prokuratoria Generalna powołuje się w tym zakresie w szczególności na wyrok SN z 5 grudnia 2007 r. (I CSK 273/07) oraz uchwałę SN z 6 lipca 2006 r. (III CZP 37/06).

W uchwale składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z 19 maja 2009 r. (III CZP 139/08) Sąd Najwyższy przyjął, że Skarb Państwa odpowiada za szkodę wyrządzoną niewydaniem jedynie takiego aktu normatywnego, którego obowiązek wydania powstał po wejściu w życie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Zdaniem SN art. 77 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zobowiązywał ustawodawcę do wprowadzenia art. 417¹ § 4 k.c., a zobowiązanie to powstało już z chwilą wejścia w życie Konstytucji. Podstawą odpowiedzialności Skarbu Państwa za zaniechanie legislacyjne przed wejściem w życie art. 417¹ § 4 k.c., był art. 417 k.c. interpretowany w związku z art. 77 ust. 1 Konstytucji. Sąd Najwyższy wskazał jednak wyraźnie, że przepis ten może stanowić podstawę odpowiedzialności jedynie za stany zaniechania normatywnego powstałe (rozpoczęte) po wejściu w życie Konstytucji. Oznacza to, że Sąd Najwyższy wyłączył możliwość podnoszenia roszczeń z tytułu zaniechania legislacyjnego, w których obowiązek wydania aktu normatywnego zawarty był np. w aktach prawnych z lat powojennych.

5. Roszczenia w związku z decyzjami i aktami nacjonalizacyjnymi, w tym dotyczące tzw. dekretu o gruntach warszawskich

Istotną grupę spraw prowadzonych przez Prokuratorię Generalną stanowią postępowania o odszkodowania od Skarbu Państwa za decyzje i inne akty nacjonalizacyjne i wywłaszczeniowe (ok. 520 spraw co stanowi ok. 7,25% wszystkich spraw). W tej kategorii podstawowe znaczenie mają sprawy dotyczące „dekretu warszawskiego”, czyli roszczenia wysuwane pod adresem Skarbu Państwa w związku z dekretem z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m. st. Warszawy (Dz.U. Nr 50, poz. 279).

W obronie interesów Skarbu Państwa Prokuratoria Generalna podnosi m.in., że wysokość odszkodowania za przejęte przez państwo nieruchomości winna uwzględniać ograniczenia prawne, którym podlegałyby nieruchomości budynkowe, gdyby nie doszło do ich przejęcia przez państwo. Większość nieruchomości użytkowanych w tym okresie przez prywatnych właścicieli była bowiem obciążona obligatoryjnym prawem najmu, który zmniejszał wartość oraz dochody uzyskiwane z nieruchomości. Prokuratoria Generalna podnosi zarzut nieuchronności wywłaszczenia danej nieruchomości na podstawie ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (Dz.U. z 1961 r. Nr 18, poz. 94) oraz na podstawie dekretu z dnia 26 kwietnia 1949 r. o nabywaniu i przekazywaniu nieruchomości niezbędnych dla realizacji narodowych planów gospodarczych (Dz.U. z 1952 r. Nr 4, poz. 31), a także zwraca uwagę na potencjalną odmowę przyznania poprzedniemu właścicielowi nieruchomości z powodu jej niezbędności dla planowej realizacji budownictwa ogólnomiejskiego i zorganizowanego budownictwa mieszkaniowego. Nieuchronność takiego wywłaszczenia wpływa na wysokość uzyskiwanego przez byłych właścicieli odszkodowania, ponieważ odszkodowanie ustalane jest wówczas według zasad określonych w wyżej wymienionych aktach prawnych. Konieczność uwzględniania rezerwowej przyczyny, która mogłaby prowadzić do skutku tożsamego ze skutkiem wywołanym przez zdarzenie wyrządzające szkodę zostało potwierdzone także przez orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2010 r. (IV CSK 467/09).

Kolejnym argumentem podnoszonym przez Prokuratorię Generalną jest brak podstaw prawnych do dochodzenia przez dawnych właścicieli utraconych korzyści, jeżeli powołują się oni na szkodę, którą ponieśli przed dniem wejścia w życie Konstytucji RP. Kwestia ta wydaje się na dzień dzisiejszy wyjaśniona na skutek wydania uchwały pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 2011 r. (III CZP 112/10), w której rozstrzygnięto, iż jeżeli ostateczna wadliwa decyzja administracyjna została wydana przed dniem wejścia w życie Konstytucji, odszkodowanie przysługujące na podstawie art. 160 § 1 k.p.a. nie obejmuje korzyści utraconych wskutek jej wydania, choćby ich utrata nastąpiła po wejściu w życie Konstytucji. W tym względzie Sąd Najwyższy podzielił argumentację prezentowaną dotąd przez Prokuratorię Generalną.

W ostatnim okresie odnotowano skokowy wzrost liczby pozwów o zapłatę odszkodowania z tytułu wydania wadliwych decyzji o sprzedaży lokali mieszkalnych w budynkach położonych na gruncie nieruchomości warszawskich, objętych działaniem dekretu z dnia 26 października 1945 r. Orzecznictwo sądów powszechnych jest niejednolite, sądy pierwszej instancji w większości w większości wydają orzeczenia uwzględniające roszczenia. Przeciwnie stanowisko zajmuje Sąd Apelacyjny w Warszawie, który kwestionuje zasadność takiego powództwa (por. wyroki z dnia 5 lutego 2013 r., sygn. akt I Aca 788/12, z dnia 18 kwietnia 2013 r., sygn. akt I Aca 1193/12, z dnia 4 lipca 2013 r. I Aca 197/13, z dnia 5 grudnia 2013 r., sygn. akt I Aca 724/13). W Sądzie Najwyższym oczekują na rozpoznanie skargi stron (zarówno powodowej, jak i pozwanego Skarbu Państwa) dotyczące powyższej tematyki.

Wśród omawianych postępowań nadal znaczącą liczbę spraw stanowią sprawy związane z nacjonalizacją dokonaną na podstawie ustawy z 3 stycznia 1946 r. o przejęciu na własność Państwa podstawowych gałęzi gospodarki narodowej (Dz. U. Nr 3, poz. 17 ze zm.). W tego typu sprawach Prokuratoria Generalna podnosi, że odpowiedzialność za szkody wyrządzone w latach powojennych można opierać tylko i wyłącznie na podstawie obowiązujących wówczas przepisów,

które nie przewidywały odpowiedzialności Skarbu Państwa za zaniechanie legislacyjne.

Roszczenia byłych właścicieli i ich następców prawnych w stosunku do Skarbu Państwa wysuwane są także w związku z przeprowadzoną po II wojnie światowej reformą rolną. Dekret o reformie rolnej został wydany 6 września 1944 roku i miał na celu przejście na własność Skarbu Państwa majątków powyżej 50 ha ziemi uprawnej (w byłym zaborze pruskim – z uwagi na inną strukturę własnościową – 100 ha ziemi ogólnej). Byli właściciele występują najczęściej z powództwem o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym na podstawie art. 10 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece. Oprócz tego wysuwane są roszczenia o wydanie nieruchomości, czy też uzyskanie odszkodowania lub zapłaty za bezumowne korzystanie z nieruchomości przez Skarb Państwa.

Inną aktualnie już mniejszą grupę spraw, w których zastępstwo procesowe Skarbu Państwa wykonuje Prokuratura Generalna, stanowią sprawy o zapłatę rekompensat na podstawie art. 7 ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju (Dz. U. Nr 97, poz. 1051 ze zm.). Powodowie w tych sprawach podnoszą, że przysługuje im roszczenie o zapłatę rekompensat, bowiem zgodnie z treścią art. 7 roszczenia osób fizycznych, byłych właścicieli lub ich spadkobierców, z tytułu utraty własności zasobów wymienionych w art. 1 tej ustawy (np. lasy, parki narodowe) zaspokojone zostaną w formie rekompensat wypłaconych ze środków budżetu państwa na podstawie odrębnych przepisów. Jako ewentualną podstawę odpowiedzialności Skarbu Państwa powodowie podają art. 417 k.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 września 2004 r. w zw. z art. 77 ust. 1 Konstytucji RP, podnosząc, iż na skutek zaniechania legislacyjnego, ponieśli szkodę. Orzecznictwo sądów powszechnych zajmowane dotąd w tych sprawach podziela stanowisko Prokuratury Generalnej, zgodnie z którą art. 7 ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju nie zawiera treści normatywnej pozwalającej na dochodzenie roszczeń od Skarbu Państwa. Wobec braku kategorię obowiązkowego wydania „ustawy o rekompensatach”, przepis art. 7 nie może być podstawą wysuwania roszczeń z tytułu zaniechania legislacyjnego (tak m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 6 września 2012 r. sygn. akt I CSK 77/12, I CSK 96/12 i I CSK 59/12, a także uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2012 r., III CZP 94/12).

6. Roszczenia osób osadzonych w jednostkach penitencjarnych

W roku 2013, odnotowano, porównywalny do roku ubiegłego, wpływ spraw z powództw osób osadzonych w jednostkach penitencjarnych – opartych na zarzucie naruszenia dóbr osobistych, w szczególności w związku z niezachowaniem w tych jednostkach normy powierzchniowej przypadającej na jednego osadzonego (tzw. przeludnienie), jak również innymi warunkami towarzyszącymi odbywaniu kary, m.in. dostępem do świadczeń medycznych, ograniczeniem korzystania z zajęć kulturalno-oświatowych, warunkami w celach uniemożliwiającymi zachowanie intymności, a także innymi warunkami bytowymi. Sprawy te są obecnie najliczniejszą kategorią spraw jakie są prowadzone w Prokuraturze Generalnej (ok. 1870 spraw co stanowi ok. 25% wszystkich spraw).

Powyższa sytuacja ma związek z treścią wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 maja 2008 r. (SK 25/07, OTK-A 2008, nr 4, poz. 62), którym stwierdzono niezgodność art. 248 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 Kodeks karny wykonawczy z przepisami Konstytucji, a także wyrokami Sądu Najwyższego m.in. z dnia 28 lutego 2007 r., V CSK 431/06 (OSNC 2008, nr , poz. 13), czy 17 marca 2010 r., II CSK 486/09 (LEX nr 599534).

W przywołanych powyżej sprawach, radcowie konsekwentnie odwoływali się do wypracowanego w orzecznictwie Sądu Najwyższego poglądu, iż stwierdzenie naruszenia dóbr osobistych osób osadzonych i ewentualne zasądzenie zadośćuczynienia z tego tytułu, nie może wiązać się jedynie z ustaleniem faktu przebywania w przeludnionej celi, ale wykazaniem, że odbywanie przez osadzonego kary w przeludnionej celi było połączone z innymi uciążliwościami. Stanowisko procesowe Skarbu Państwa w omawianych sprawach uwzględniało również okoliczność, że

zasądzenie zadośćuczynienia w okolicznościach konkretnej sprawy musi wiązać się z wykazaniem wypełnienia wszystkich przesłanek odpowiedzialności określonych w art. 24 i 448 kc.

Przywołane powyżej stanowisko Prokuratury Generalnej zyskało akceptację i zostało ugruntowane w licznych judykatach Sądu Najwyższego. Sąd Najwyższy wskazał, iż dokonując oceny czy warunki przebywania w jednostce penitencjarnej osiągnęły poziom niehumanitarnego i poniżającego traktowania, sąd orzekający winien wziąć pod uwagę łącznie wszystkie parametry; ocena minimalnego poziomu dolegliwości jest bowiem relatywna, tj. zależy od wszystkich okoliczności sprawy, w tym takich jak długość trwania określonego traktowania, jego następstwa psychiczne fizyczne oraz – w niektórych przypadkach – płeć, wiek, stan zdrowia osoby mu poddanej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 lipca 2012 r., IV CSK 603/11 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 lipca 2012 r., II CSK 50/12 i z dnia 7 września 2012 r., V CSK 527/11 – niepublikowane). Kontynuacją tej linii orzeczniczej jest wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2013 r. (I CSK 289/12). Potwierdzono w nim, że przesłanką przyznania zadośćuczynienia jest – zgodnie z art. 448 k.c. – doznanie przez osadzonego krzywdy; jej ustalenie i ocena rozmiaru należy do sądu orzekającego, uwzględniającego wszystkie okoliczności konkretnej sprawy. Przyjęcie, że przeludnienie w celi zawsze prowadzi do naruszenia godności byłoby równoznaczne z odrzuceniem możliwości uwzględnienia jakichkolwiek innych, występujących w konkretnej sprawie, okoliczności i z nieuzasadnionym pozbawieniem sądu swobody jurysdykcyjnej.

7. Odpowiedzialność za orzeczenia wydane w postępowaniu cywilnym

Obowiązujący od 2004 r. art. 417¹ § 2 k.c. przewiduje odpowiedzialność Skarbu Państwa za szkody wyrządzone wydaniem prawomocnego orzeczenia. W 2013 r. Prokuratura Generalna prowadziła ok. 310 spraw tego rodzaju co stanowi ok. 4,3% wszystkich spraw. Niezbędnym warunkiem uzyskania odszkodowania jest tzw. prejudykat, czyli uprzednie stwierdzenie niezgodności z prawem konkretnego orzeczenia. Dlatego przepisy art. 424¹-424¹² k.p.c. przewidują możliwość wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, która przysługuje od orzeczenia sądu drugiej instancji, gdy przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego orzeczenia w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Zakres orzeczeń, od których opisana skarga przysługuje, został rozszerzony zakresowo na skutek wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 1 kwietnia 2008 r. (SK 77/06) oraz rozszerzony czasowo na skutek wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 8 grudnia 2009 r. (SK 34/08), w którym uznano, że art. 5 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 162, poz. 1692) – w zakresie, w jakim wyłączał skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem orzeczenia sądu wyrządzającego szkodę, które stało się prawomocne po dniu wejścia w życie Konstytucji RP – jest niezgodny z art. 77 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. Skutkiem drugiego z tych wyroków stała się możliwość wnoszenia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia w stosunku do wszystkich orzeczeń, które stały się prawomocne po wejściu w życie Konstytucji RP. Należy również zwrócić uwagę na art. 424^{1b} k.p.c., który stanowi, że w wypadku prawomocnych orzeczeń, od których skarga nie przysługuje, odszkodowania z tytułu szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem można domagać się bez uprzedniego stwierdzenia niezgodności orzeczenia z prawem w postępowaniu ze skargi, chyba że strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych.

W orzecznictwie jednolicie prezentowana jest wykładnia, zgodnie z którą tylko orzeczenie niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami (z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć) albo takie, które zostało wydane w wyniku szczególnie rażąco błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa, można uznać za niezgodne z prawem. Pogląd ten kilkakrotnie był wyrażany przez Sąd Najwyższy (wyrok SN z 18 lutego 2009 r., I CNP 97/08; wyrok SN z 27 lutego 2009 r., II CNP 117/08). Warto zwrócić także uwagę na postanowienie SN z 26 czerwca 2009 r. (V CNP 37/09), w którym przyjęto, że dla wykazania, że zaskarżone orzeczenie narusza podstawowe zasady porządku prawnego, konstytucyjne wolności

albo prawa człowieka i obywatela nie wystarczy stwierdzenie, że w wyniku naruszenia określonych przepisów prawa materialnego Sąd wydał niesprawiedliwy wyrok lub wyrok naruszający zasady wskazane w art. 424¹ § 2 k.p.c. Konieczne jest bowiem wskazanie, poprzez jej określenie, zasady, którą narusza zaskarżony wyrok, wykazanie, że zasada ta ma podstawowe znaczenie dla porządku prawnego i faktu, że została naruszona. Zgodnie z postanowieniem Sądu Najwyższego z 26 listopada 2010 r. (IV CSK 383/10), do przyjęcia odpowiedzialności Skarbu Państwa za wydanie orzeczenia sądowego nie jest również wystarczające uwzględnienie skargi kasacyjnej od tego orzeczenia. I w tym przypadku naruszenie prawa musi mieć kwalifikowany charakter (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2013, V CSK 328/12).

8. Sprawy związane z zasiedzeniem nieruchomości przez Skarb Państwa

W 2013 r. Prokuratoria Generalna nadal prowadziła sprawy dotyczące zasiedzenia nieruchomości przez Skarb Państwa (ok. 220 spraw co stanowi ok. 3% wszystkich spraw). Problematyka ta związana jest ściśle z uchwałą Pełnego Składu Izby Cywilnej z 26 października 2007 r. (III CZP 30/07), w której Sąd Najwyższy uznał, że władanie cudzą nieruchomością przez Skarb Państwa, uzyskane w ramach sprawowania władztwa publicznego, może być posiadaniem samoistnym prowadzącym do zasiedzenia. Pogląd taki został również potwierdzony w postanowieniu Sądu Najwyższego z 25 listopada 2010 r. (II CSK 246/09). W tego typu sprawach Prokuratoria Generalna wskazuje za powołaną uchwałą, że o charakterze posiadania decyduje wyłącznie animus konkretnego posiadacza w konkretnych okolicznościach.

W powołanej uchwale Pełnego Składu Izby Cywilnej z 26 października 2007 r. Sąd Najwyższy dopuścił zarazem, by zasiedzenie na rzecz Skarbu Państwa nie biegło, jeżeli właściciel nie mógł skutecznie dochodzić wydania nieruchomości na skutek działania siły wyższej (art. 121 pkt 4 w związku z art. 175 k.c.).

Sąd Najwyższy wskazuje, że istnienie siły wyższej jako przeszkody w dochodzeniu przez właściciela zwrotu nieruchomości bezprawnie zajętej przez Państwo można przyjąć wtedy, gdy wykazane zostanie, że właściciel ze względu na swoją indywidualną sytuację lub przynależność do określonej grupy społecznej, nie mógł, obiektywnie rzecz oceniając, liczyć na skuteczność dochodzenia roszczenia windykacyjnego przez czas istnienia PRL lub przez okres krótszy. Sąd Najwyższy wskazuje, że nie jest wystarczające w tym zakresie samo subiektywne przeświadczenie uprawnionego o niemożliwości dochodzenia takiego roszczenia.

Sąd Najwyższy stwierdził ponadto, że całkowita beczynność właścicieli nieruchomości przez kilkadziesiąt lat po zmianie ustroju społeczno-politycznego, w tym także w okresie, gdy mogli już oni skutecznie dochodzić zwrotu nieruchomości, nie może pozostać bez wpływu na ocenę, czy w sprawie może mieć zastosowanie konstrukcja siły wyższej (postanowienie SN z dnia 20 stycznia 2009 r., II CSK 412/08).

W prowadzonych sprawach sądowych Prokuratoria Generalna wykazuje, że o istnieniu siły wyższej decydować powinny właśnie rzeczywiste możliwości – ewentualnie ich brak – skutecznego wytoczenia powództwa. W konsekwencji wskazuje także, że nie można udzielić w ten sposób ochrony na drodze sądowej tym osobom, które zaniechały dochodzenia roszczenia windykacyjnego jedynie z obawy przed nieskutecznością procesu. Należy też wskazać, że osoby dochodzące swoich praw powinny były bez zbędnej zwłoki dochodzić swoich roszczeń bezpośrednio po ustaniu przeszkody. Brak podejmowania jakichkolwiek działań nawet kilkanaście lat po zmianach ustrojowych może przemawiać przeciwko przyjęciu w danej sytuacji siły wyższej.

9. Sprawy związane z problematyką urzędzeń przesyłowych

Kolejną kategorię spraw, która miała istotne znaczenie w działalności Prokuratury Generalnej w roku 2013 r., stanowiły sprawy związane z wynagrodzeniem za korzystanie z umieszczonych na

gruntach Skarbu Państwa urządzeń przesyłowych (ok. 30 spraw co stanowi ok. 0,5 % wszystkich spraw). Problematykę tę jedynie częściowo rozwiązuje wprowadzenie do prawa polskiego tzw. służebności przesyłu – ustawą z 20 maja 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 116, poz. 731).

Prokuratoria Generalna wskazywała w tych sprawach, że podmioty, które nie legitymowały się uprawnieniem do ingerowania w sferę własności nieruchomości należących do Skarbu Państwa, korzystały z tych nieruchomości w złej wierze i zobowiązane były do świadczenia wynagrodzenia za korzystanie z nich. W orzecznictwie zaprezentowano bowiem pogląd, według którego władztwo przedsiębiorstwa eksploatującego urządzenia przesyłowe odpowiada władztwu wynikającemu z prawa służebności, co pozwala stosować do nich przepisy o posiadaniu rzeczy, w tym kierować skuteczne roszczenia o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z rzeczy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 26 listopada 2008 r., II CSK 344/08).

Pogląd o korzystaniu przez te podmioty z prawa własności Skarbu Państwa w złej wierze został także zaakceptowany w orzecznictwie (m.in. wyrok SN z 9 czerwca 2009 r., II CSK 34/09). Sąd Najwyższy przyjął w tych sprawach skargi kasacyjne wnoszone przez Prokuraturę Generalną i przesądził, że spółki energetyczne zobowiązane są do zapłaty na rzecz Skarbu Państwa odszkodowania za bezumowne korzystanie z nieruchomości, nawet jeśli urządzenia przesyłowe zostały postawione na gruncie w okresie obowiązywania przepisów o jednolitej własności państwowej.

Kwestia korzystania przez przedsiębiorstwa „przesyłowe” z gruntów Skarbu Państwa w 2013 roku była przedmiotem kilku porozumień zawartych przez Dyрекcję Lasów Państwowych z Przedsiębiorstwami Przesyłowymi. Konsekwencją zawarcia tych porozumień jest cofanie pozwów przez Prokuraturę Generalną Skarbu Państwa, co skutkuje umorzeniem postępowania (również po wydaniu wyroku zasadzającego).

10. Sprawy związane z problematyką roszczeń kościelnych osób prawnych

Następną istotną kategorię postępowań stanowiły w roku 2013 r. sprawy dotyczące roszczeń kościelnych osób prawnych, wywodzonych z przepisów ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w RP (Dz.U. z 23 maja 1989 r. Nr 29, poz. 154 ze zm.).

W związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 czerwca 2011 r. (K 3/09), który wypowiedział się w przedmiocie regulacji prawnych zawartych w powołanej wyżej ustawie oraz na skutek nowelizacji, wprowadzonej ustawą z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2011 r., Nr 18, poz. 89) zniesiono postępowanie regulacyjne.

Na mocy artykułu 2 ust. 1 ww. ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, z dniem 1 marca 2011 r. została zniesiona Komisja Majątkowa właściwa do przeprowadzenia postępowania regulacyjnego. Ustawodawca przyznał jednak uczestnikom postępowań regulacyjnych, w których zespół orzekający lub Komisja Majątkowa w pełnym składzie nie uzgodniły orzeczenia przed dniem 1 lutego 2011 r., prawo do wystąpienia, w terminie 6 miesięcy od dnia otrzymania o tym pisemnego zawiadomienia, do sądu z żądaniem zasądzenia dochodzonego w postępowaniu regulacyjnym roszczenia (art. 4 ust. 1 w zw. z art. 5 ustawy zmieniającej).

Roszczenia kościelnych osób prawnych dotyczą – zgodnie z art. 63 ust. 1 ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego – przywrócenia kościelnym osobom prawnym własności nieruchomości, przyznania odpowiedniej nieruchomości zamiennej, bądź przyznania odszkodowania ustalonego według przepisów o wywłaszczaniu nieruchomości.

Aktualnie Prokuratoria Generalna wykonuje zastępstwo procesowe w ponad stu tego typu sprawach.

11. Sprawy związane z problematyką ustalenia opłat z tytułu użytkowania wieczystego gruntu Skarbu Państwa

Kolejną kategorię spraw prowadzonych przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa stanowią sprawy o ustalenie opłaty za użytkowanie wieczyste gruntu stanowiącego własność Skarbu Państwa i oddanego w użytkowanie wieczyste (ok. 310 spraw co stanowi ok. 4,3 % ogółu spraw). Zgodnie z art. 80 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. 2004 r. Nr 261 poz. 2603 ze zm.) - w sytuacji wniesienia sprzeciwu od orzeczenia SKO ustalającego wysokość opłaty za użytkowanie wieczyste, kwestia ustalenia opłaty staje się przedmiotem postępowania sądowego. W tego typu sprawach pojawia się wiele kwestii, przykładowo dot. zaliczenia nakładów poczynionych na nieruchomość przez użytkownika wieczystego na poczet opłat z tyt. użytkowania wieczystego, czy też wykładni art. 77 ust. 2a cyt. wyżej ustawy, które są przedmiotem orzecznictwa sądów powszechnych, a także Sądu Najwyższego. Tytułem przykładu można wskazać wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 2012 r., III CSK 62/12, w którym Sąd Najwyższy stwierdził, że granicą obowiązku sądów powszechnych przy aktualizacji opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego jest ustalenie wysokości tej opłaty (wartość nieruchomości razy stawka procentowa). Dopiero zaś zaktualizowana opłata roczna może być przedmiotem zastosowania art. 77 ust. 2a ustawy o gospodarce nieruchomościami, która to norma prawna jest adresowana do właściciela nieruchomości obowiązującego zastosować ją prawidłowo.

12. Pozwy zbiorowe

W 2013 r. Prokuratoria Generalna do Prokuratorii Generalnej wpłynęła jedna nowa sprawa tocząca się na zasadach określonych w ustawie z dnia 17 grudnia 2009 r. o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym (Dz. U. z 2010 r. Nr 7, poz. 44). Dwie ze spraw tego rodzaju prowadzonych w PGSP zostały nieprawomocnie zakończone w 2013 r., w jednej Sąd odrzucił pozew, w drugiej oddalił powództwo.

13. Zastępstwo Skarbu Państwa przed Sądem Najwyższym

Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 1 Ustawy, do Prokuratorii Generalnej należy wyłączne zastępstwo procesowe Skarbu Państwa przed Sądem Najwyższym, z zastrzeżeniem art. 8b ust. 5 Ustawy. Zastrzeżenie to dotyczy sytuacji przekazania sprawy lub grupy spraw podmiotowi reprezentującemu Skarb Państwa. W takim wypadku, w odniesieniu do przekazanych spraw, wspomniany podmiot uprawniony jest również do występowania przed Sądem Najwyższym.

W roku 2013 wszczęto 270 sprawy (ok. 6,24 % wszystkich spraw), w których Prokuratoria Generalna wykonywała zastępstwo procesowe Skarbu Państwa przed Sądem Najwyższym. Zastępstwo to dotyczyło udziału w postępowaniach wywołanych wniesieniem skarg kasacyjnych, skarg o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia oraz zażaleń do Sądu Najwyższego.

Przedmiotem tych spraw są kwestie związane m.in. z problematyką odpowiedzialności cywilnej (zarówno kontraktowej jak i deliktowej), praw rzeczowych, czy też zagadnień cywilnoprocesowych. W związku z tą działalnością, w roku 2013 zapadło wiele istotnych orzeczeń sądowych dotyczących praw i interesów Skarbu Państwa oraz judykatów, które przyczyniły się do rozwoju prawa prywatnego poprzez wyjaśnienie wątpliwości, które towarzyszyły niektórym instytucjom prawnym. Tytułem przykładu można wymienić rozstrzygnięcia dotyczące: właściwej podstawy prawnej do dochodzenia roszczeń o ochronę dóbr osobistych w sytuacji, w której zdarzenie szkodzące miało mieć miejsce przed wejściem w życie przepisów Kodeksu cywilnego oraz kryteriów rozróżnienia pomiędzy trwałym naruszeniem dóbr osobistych a trwałymi skutkami naruszenia dobra (wyrok SN

z 17 kwietnia 2013 r., I CSK 485/12), roszczenia właściciela o wykup pozostałej po wywłaszczeniu części działki w sytuacji określonej w art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg krajowych (Dz.U. Nr 80, poz. 721) (uchwała SN z 11 września 2013 r., sygn. akt III CZP 35/13), odpowiedzialności Skarbu Państwa za decyzje administracyjne i podatkowe (wyrok SN z 10 stycznia 2013 r., sygn. akt I CSK 367/12), art. 713 Kodeksu Napoleona jako samodzielnej podstawy dokonania wpisu prawa własności w księdze wieczystej prawa własności nieruchomości na rzecz Skarbu Państwa (uchwała SN z 27 czerwca 2013 r., sygn. akt III CZP 29/13), stosowania art. 77 ust. 2a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2010 r., Nr 102, poz. 651 j.t.) (uchwała SN z 28 lutego 2013 r., sygn. akt III CZP 110/12).

V. ZATRUDNIENIE

Radcowie Prokuraturii Generalnej wykonują czynności zastępstwa procesowego w sprawach prowadzonych przez Prokuraturę Generalną. Ustawa w sposób wyczerpujący reguluje status prawny radców. Zgodnie z przepisem art. 29 ust. 1 Ustawy radcą Prokuraturii Generalnej może być osoba, która:

- 1) posiada obywatelstwo polskie;
- 2) korzysta z pełni praw cywilnych i obywatelskich;
- 3) ukończyła wyższe studia prawnicze w Polsce i uzyskała tytuł magistra albo ukończyła zagraniczne studia prawnicze uznane w Polsce;
- 4) posiada uprawnienia radcy prawnego, adwokata lub notariusza albo zajmowała stanowisko sędziego sądu powszechnego, sędziego sądu wojskowego lub sędziego sądu administracyjnego albo stanowisko prokuratora;
- 5) nie była karana za umyślne przestępstwo lub przestępstwo skarbowe albo nieumyślne przestępstwo przeciwko obrotowi gospodarczemu;
- 6) jest nieskazitelnego charakteru i swym dotychczasowym zachowaniem daje rękojmię prawidłowego wykonywania zawodu radcy.

Zgodnie z Ustawą oraz aktami regulującymi ustrój samorządu radcowskiego i adwokackiego, z chwilą zatrudnienia na stanowisku radcy Prokuraturii Generalnej radcowie prawni muszą zawieszać wykonywanie zawodu, zaś adwokaci – skreślać się z listy adwokatów. Dodatkowo radców Prokuraturii Generalnej obowiązują rygorystyczne zakazy dodatkowego zatrudnienia lub zarobkowania. W 2013 r. wynagrodzenia i inne warunki zatrudnienia oferowane kandydatom na radców Prokuraturii Generalnej nadal nie były konkurencyjne wobec oferty rynkowej. Utrudniało to zatrudnianie osób z najwyższymi kwalifikacjami - niezbędnymi do wykonywania czynności procesowych w sprawach sądowych prowadzonych przez Prokuraturę Generalną, a są to wszak sprawy najważniejsze z punktu widzenia ochrony praw i interesów Skarbu Państwa oraz Rzeczypospolitej Polskiej.

Znaczną grupę pracowników Prokuraturii Generalnej stanowią zatrudnieni w departamentach pracownicy merytoryczni: specjaliści i główni specjaliści. Dzięki wysokim kwalifikacjom wspierają radców w wykonywaniu czynności służbowych.

Kolejną grupę stanowią pracownicy administracji i obsługi. Należą do nich zarówno zatrudnieni w Biurze Gospodarczo-Budżetowym oraz Biurze Prezesa pracownicy *stricto* administracyjni – zajmujący się w szczególności sprawami organizacyjnymi, zamówieniami publicznymi oraz księgowością – jak i zatrudnieni w departamentach asystenci radców. Do zadań tych ostatnich należy wspomaganie radców w czynnościach takich, jak powielanie dokumentów czy sporządzanie projektów prostszych pism.

Stan zatrudnienia w Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa na dzień 31 grudnia 2013 r. wynosił (w przeliczeniu na pełne etaty) **182,50** etatów, w tym:

- I. kierownictwo – 3,
- II. pracownicy departamentów – 134,2 (w tym radcowie i starsi radcowie – 92),
- III. pracownicy biur - 45,3

Ogólna liczba etatów wzrosła w 2013 r. o 21,4 etatu, czyli o ok. 13. %. Prokuratoria Generalna pozostaje urzędem niewielkim. Wystarczy wspomnieć, iż zgodnie z założeniami zawartymi w uzasadnieniu rządowego projektu Ustawy zatrudnienie w Prokuraturii Generalnej miało docelowo wynosić ok. 525 osób – i to przy założeniu, że obowiązkowe zastępstwo procesowe miało obejmować jedynie sprawy o wartości przedmiotu sporu przewyższającej 1.000.000 zł.

Średnie wynagrodzenie pracownika Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa z uwzględnieniem wszystkich składników wynagrodzenia (wynagrodzenie zasadnicze, dodatki stażowe, dodatki specjalne oraz w przypadku radców wynagrodzenie dodatkowe z tytułu kosztów zastępstwa procesowego) wynosiło:

ŚREDNIE	
Prezesi (3)	13.729,14
Radca (26)	9.587,97
Starszy Radca (66)	11.202,77
Administracja (przeciętnie 79,5 etatu w tym 3 dyrektorów)	3.302,50

W 2013 roku łączna kwota wypłat wynagrodzenia dodatkowego z tytułu zasądzonych i ściągniętych kosztów zastępstwa procesowego wynosiła 2.919.412,51 PLN.

VI. REALIZACJA PLANU FINANSOWEGO

W rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 ze zm.) Prokuratoria Generalna jest jednostką budżetową – dysponentem części 74 budżetu państwa.

Zgodnie z ustawą budżetową na 2013 r. plan wydatków Prokuraturii Generalnej wynosił **31.489.000 PLN**. W trakcie roku budżetowego była zmiana ustawy budżetowej na rok 2013, w której Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa zmniejszono wydatki o 150.000 PLN. Wobec powyższego plan wydatków po zmianie ustawy budżetowej wynosił 31.339.000 PLN.

Główne kategorie wydatków w 2013 r.

1) wynagrodzenia, w tym dodatkowe wynagrodzenie roczne	15.504.876,34 PLN
2) pochodne od wynagrodzeń	2.805.581,71 PLN
3) czynsz najmu siedziby PGSP	2.571.747,18 PLN
4) podróże służbowe krajowe i zagraniczne	546.961,48 PLN
5) wydatki na zewnętrzne usługi prawnicze	5.485.176,94 PLN
6) wydatki majątkowe	59.553,53 PLN
7) pozostałe wydatki bieżące	2.847.770,26 PLN

Wykonanie planu wydatków Prokuraturii Generalnej na 2013 r. wyniosło **29.821.667,44 PLN**, tj. ok. **95,16 %**. Ze względu na fakt, iż w poprzednim roku wykonanie budżetu wyniosło **26.396.445,93 PLN** uznać należy, że wydatki na funkcjonowanie urzędu Prokuraturii Generalnej w roku 2013 w porównaniu do roku poprzedniego **wzrosły o ok. 3.425.221,51 PLN tj. o 12,98 %**.

VII. KONTROLA ZARZĄDCZA

W Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa funkcjonuje system kontroli zarządczej, o której mowa w rozdziale 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240, ze zm.). Obejmuje ona ogół działań podejmowanych dla zapewnienia realizacji celów i zadań w sposób zgodny z prawem, efektywny, oszczędny i terminowy – w następujących obszarach:

- 1) zgodności działalności z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi,
- 2) skuteczności i efektywności działania,
- 3) wiarygodności sprawozdań,
- 4) ochrony zasobów,
- 5) przestrzegania i promowania zasad etycznego postępowania,
- 6) efektywności i skuteczności przepływu informacji,
- 7) zarządzania ryzykiem.

VIII. ROZWÓJ ZAWODOWY PRACOWNIKÓW PROKURATORII GENERALNEJ.

W drugiej połowie 2013 r. Prokuratura Generalna Skarbu Państwa zorganizowała cykl szkoleń wewnętrznych prowadzonych przez pracowników i wybitnych prawników spoza urzędu. Odbyło się sześć takich spotkań w okresie od września do grudnia 2013 r. Dotyczyły one różnorodnych zagadnień pojawiających się w codziennej praktyce radców PGSP, dla przykładu można wskazać: odpowiedzialność inwestora za wynagrodzenie podwykonawcy przy umowach o roboty budowlane, problematykę powództwa o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego, postępowanie zabezpieczające – zagadnienia wybrane. Oprócz ww. szkoleń Prokuratura Generalna współorganizowała (udział prelegentów) z Generalną Dyrekcją Dróg Krajowych i Autostrad całodzienny panel dyskusyjny dotyczący wzorców kontraktowych FIDIC, w którym wzięli udział pracownicy obu instytucji.

VIII. DANE PORÓWNAWCZE ZA OSTATNICH PIĘĆ LAT

Dane/Rok	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba spraw sądowych w toku na 31 grudnia danego roku	2 792	5 285	6 439	6 872	7 223
Liczba spraw sądowych zakończonych	1 437	2 222	3 324	4 160	3 982
Liczba nowych spraw sądowych	2 636	4 715	4 478	4 709	4 330
Skuteczność liczbowa - sprawy bierne/czynne (w %)	87,54	92,57	95,97	94,55	95,15
	64,13	70,71	74,11	74,54	75,31
Zatrudnienie (w etatach)	145	161,6	162,1	161,1	182,5
Koszty działalności łącznie (w tys. zł)	27 554,00	42 178,10	37 101,95	26 396,45	29 821,67
w tym - koszty własne (w tys. zł)	18 943,57	19 965,66	21 487,15	21 838,85	24 336,49
w tym - kancelarie zewnętrzne (w tys. zł)	8 610,43	22 212,44	15 614,80	4 557,00	5 485,18

*

PRI-ZES
Prokuratura Generalnej
Skarbu Państwa
Prof. zw. dr hab. Tomisław Sitek

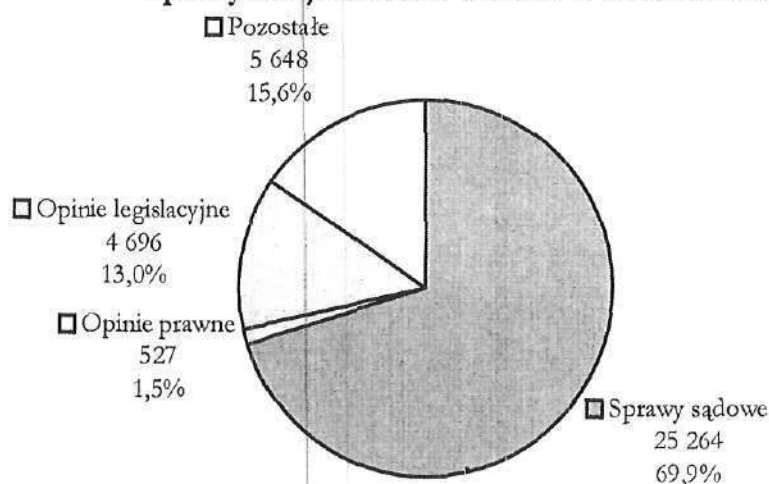
**INFORMACJA STATYSTYCZNA
O SPRAWACH PROWADZONYCH W PGSP**

stan na dzień 31 grudnia 2013 r.

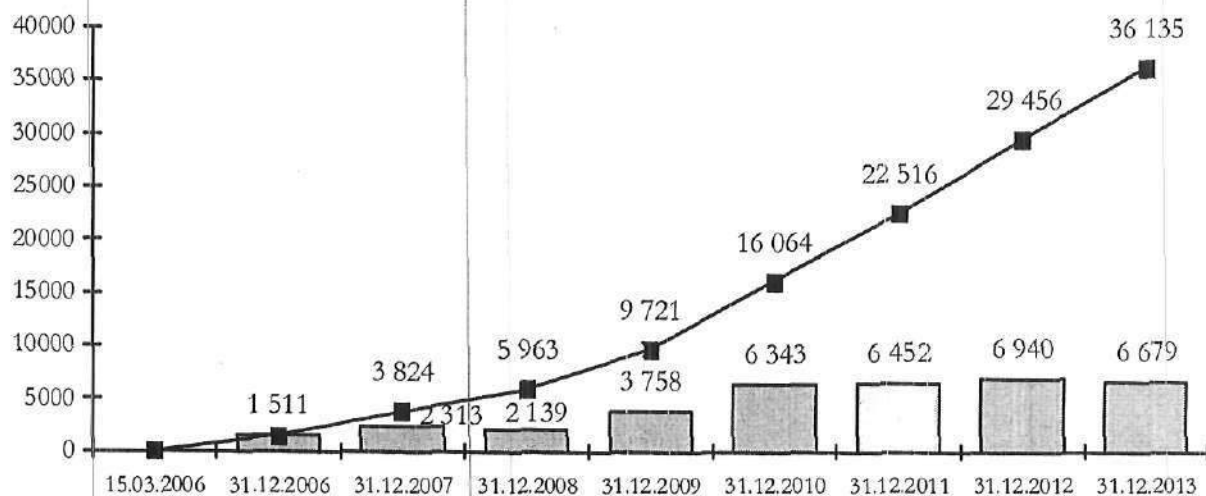
1. Sprawy zarejestrowane w PGSP wg klasyfikacji zbiorczej

Typ spraw	Liczba spraw wg roku wszczęcia								
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	RAZEM
Sprawy sądowe	1 190	1 740	1 466	2 636	4 715	4 478	4 709	4 330	25 264
Opinie prawne	59	111	94	82	48	47	44	42	527
Opinie legislacyjne	133	373	421	756	816	731	727	739	4 696
Pozostałe	129	89	158	284	764	1 196	1 460	1 568	5 648
RAZEM	1 511	2 313	2 139	3 758	6 343	6 452	6 940	6 679	36 135

Sprawy zarejestrowane w PGSP w latach 2006-2013

Dynamika wpływu spraw z porównaniem rocznego wpływu spraw do PGSP w latach 2006-2013

2. Sprawy sądowe prowadzone przez PGSP w 2013 r. - zestawienie chronologiczne

Sprawy sądowe prowadzone przez Prokuratorię Generalną w 2013 r.	Liczba spraw
Pozostające w toku wg stanu na dzień 1 stycznia 2013 r.	6 439
Zarejestrowane w okresie 1. stycznia - 31. grudnia 2013 r.	4 330
Pozostające w toku wg stanu na dzień 31 grudnia 2013 r.	7 223

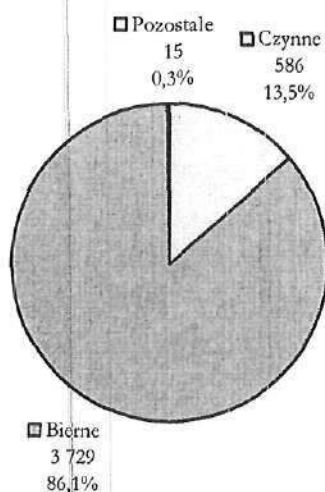
3 Sprawy sądowe wszczęte w 2013 r.

3.a. Liczba spraw wg typu bierna/czynna* z łączną wartością przedmiotu sprawy wg waluty

Typ wszczętych spraw	Liczba wszczętych spraw	Łączna wartość przedmiotu sprawy wg waluty		
		PLN	USD	EUR
Bierne	3 729	9 012 862 683,62	-	1 126 612 033,61
Czynne	586	1 808 438 895,83	120 000 000,00	-
Pozostałe	15	26 829 289,90	-	-
RAZEM	4 330	10 848 130 869,35	120 000 000,00	1 126 612 033,61

* Sprawy bierne: sprawy sądowe, w których Skarb Państwa występuje po stronie pozwanej.
Sprawy czynne: sprawy, w których Skarb Państwa występuje po stronie powodowej.

Sprawy sądowe wszczęte w PGSP w 2013 r. wg typu spraw

3.b. Liczba spraw wg typu sądu z łączną wartością przedmiotu sprawy

Typ sądu	Liczba spraw	Łączna wartość przedmiotu sprawy wg waluty		
		PLN	USD	EUR
Sąd Najwyższy	270	221 876 421,70	-	-
Sady powszechne i polubowne, w tym międzynarodowe	4 060	10 626 254 447,65	120 000 000,00	1 126 612 033,61
RAZEM	4 330	10 848 130 869,35	120 000 000,00	1 126 612 033,61

4. Sprawy sądowe zakończone w PGSP w 2013 r.

4.a. Sprawy zakończone według zbiorczego typu wyniku postępowania

Zbiorczy typ wyniku postępowania	Liczba zakończonych spraw
Wygrana i wygrana częściowa Skarbu Państwa	2 535
Przegrana i przegrana częściowa Skarbu Państwa	253
Inne zakończenie, w tym:	1 194
brak właściwości PGSP	424
przekazanie do statio fisci	316
brak zawarcia ugody	95
umorzenie postępowania	60
niezłożenie pozwu	59
zwrot pozwu	52
zawarcie ugody	22
pozostałe	166
RAZEM	3 982

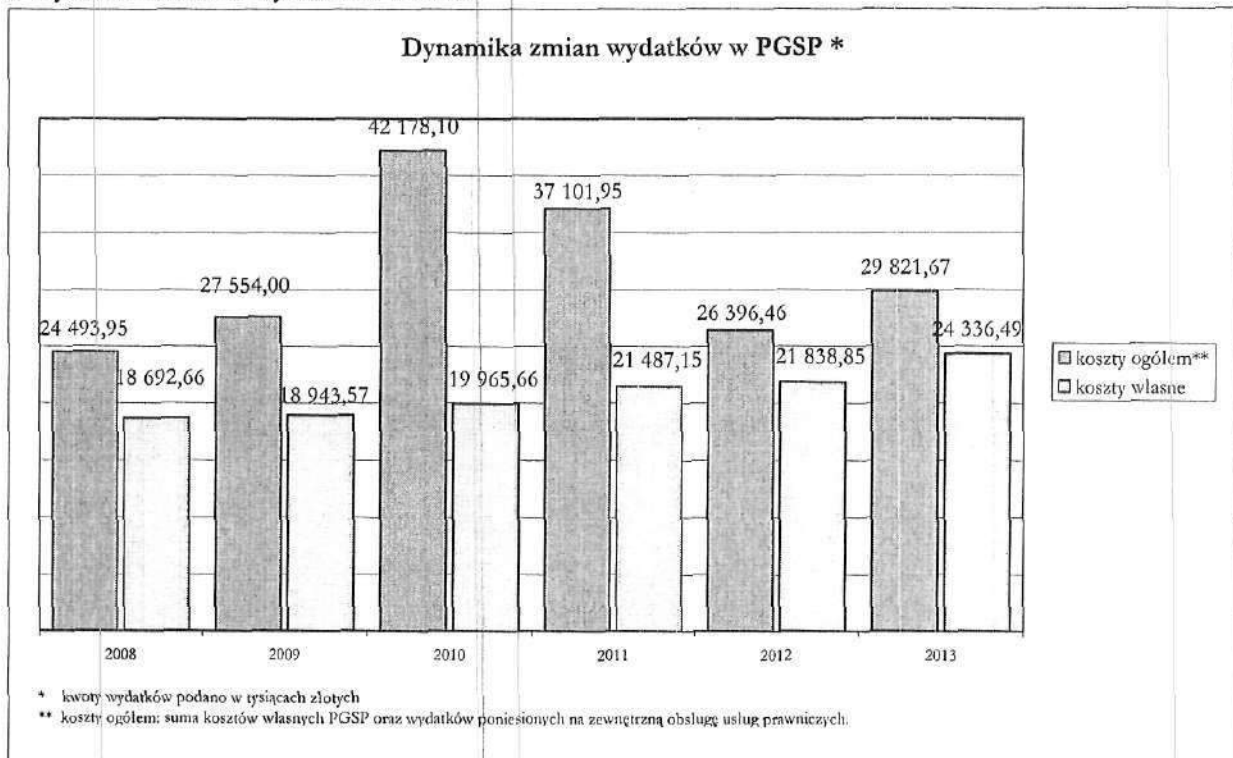
4.b. Wysokość kwot zasądzonych i oddalonych w sprawach zakończonych w 2013 r.

Liczba wygranych spraw skierowanych przeciwko Skarbowi Państwa	2 157
	3 754 636 767,68 PLN
	28 571,43 USD
Suma roszczeń oddalonych od Skarbu Państwa	30 000 000,00 EUR
Liczba przegranych spraw skierowanych przeciwko Skarbowi Państwa	110
	392 642 207,73 PLN
Suma roszczeń zasądzonych od Skarbu Państwa	0,00 USD
	1 950,00 EUR

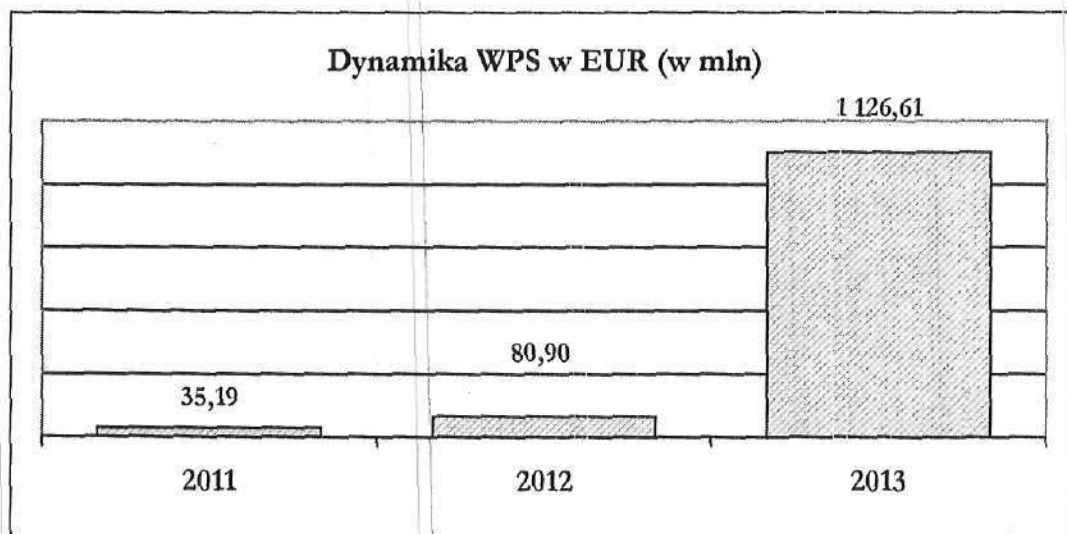
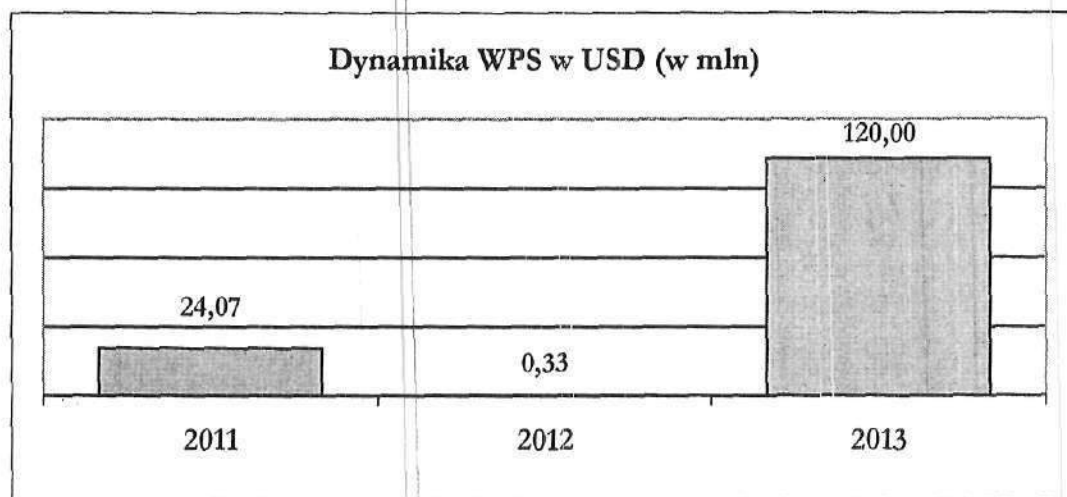
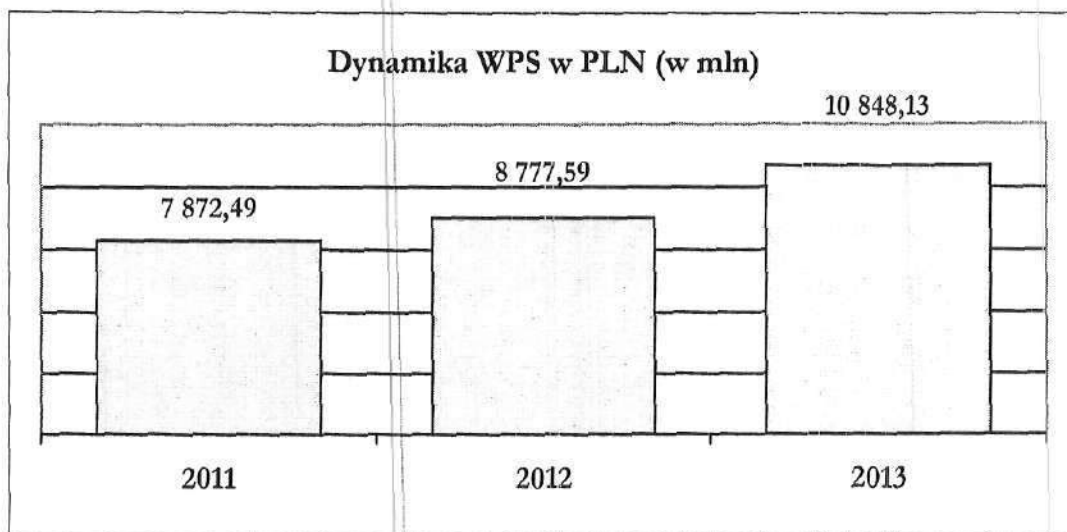
Skuteczność w zakresie kwot roszczeń przeciwko Skarbowi Państwa w PLN	90,53 %
Skuteczność w zakresie kwot roszczeń przeciwko Skarbowi Państwa w USD	100,00 %
Skuteczność w zakresie kwot roszczeń przeciwko Skarbowi Państwa w EUR	99,99 %
Skuteczność w zakresie liczby spraw skierowanych przeciwko Skarbowi Państwa	95,15 %

Liczba wygranych spraw z powództwa Skarbu Państwa	183
Suma roszczeń zasądzonych na rzecz Skarbu Państwa	72 001 233,67 PLN
Liczba przegranych spraw z powództwa Skarbu Państwa	60
Suma roszczeń oddalonych w sprawach z powództwa Skarbu Państwa	54 542 012,93 PLN
Skuteczność w zakresie rozstrzygnięcia co do kwot w PLN	56,90 %
Skuteczność w zakresie liczby spraw z powództwa Skarbu Państwa	75,31 %

5. Dynamika zmian wydatków w PGSP

6. Dynamika zmian ogólnej wartości przedmiotu sporu w sprawach zarejestrowanych w latach 2011 – 2013

Załącznik 2

Schemat organizacyjny Głównego Urzędu Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa wg stanu na dzień 31 grudnia 2013 r.

